

The Expedition in Pursuit of Rare Meats

Muralmålningen i Rex Whistler Restaurant på Tate Britain

Författare: Per Lundberg
Konst- och bildvetenskap
Institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet
Kurs, typ av uppsats, ventileringsstermin: Fördjupning, Kandidat [C], 15hp, VT14
Handledare: Alexandra Fried

ABSTRACT

Ämne: Konst- och bildvetenskap
Institution: Institutionen för kulturvetenskaper, GU
Adress: Box 200, SE-405 30, Göteborg, Sverige
Telefon: +46 31 786 0000 (växel)
Handledare: Alexandra Fried
Titel: The Expedition in Pursuit of Rare Meats.
Muralmålningen i Rex Whistler Restaurant på Tate Britain
Författare: Per Lundberg
Adress: Prästgårdsängen 10, SE-412 71, Göteborg, Sverige
Telefon: +46 708 407182
E-postadress: sonoper@tele2.se
Typ av uppsats: Kandidat [C], 15hp
Ventileringsstermin: vt 2014

Abstract:

The purpose of this paper is to bring a British mural painting that originated in England in the 1920's into the limelight and introduce it to the Swedish public. The mural was commissioned by Tate Gallery, currently known as Tate Britain. The work of art was designed for a semi-public space as a decoration in the Refreshment Room of the gallery, located in the basement where there was little natural light. The artist, a young British man named Rex Whistler, was transformed from being a student at an art school into a celebrated professional artist by this piece of art. With the help of Panofsky's iconological three-step method and by interpretation in a culture-historical and imperial perspective, I will examine how the mural corresponded with the mural tradition taught at the Slade School of Fine Art.

Keywords: Rex Whistler, In Pursuit of Rare Meats, muralmålning, mural painting, utsmyckning, decorative painting.

TACK

Till min handledare Alexandra Fried, som stöttat och drivit på och utan vars kloka råd och ledning denna uppsats aldrig ha kunnat slutföras.

Till personalen på Tate Britain och i synnerhet Emma Chambers, som bidragit med information och små och stora detaljer om Rex Whistlers verk.

Till Peter Warren och John Offrell som bidragit med språkhjälp.

Innehåll

Inledning.....	1
Introduktion av ämnesval	1
Syfte	1
Frågeställningar.....	2
Metodologiska och teoretiska verktyg	2
Källor och material.....	3
Forskningsöversikt	3
Urval och avgränsning	4
Disposition	4
Bakgrund	5
Rex Whistler.....	5
Tate Britain och uppdraget.....	5
The Expedition in Pursuit of Rare Meats	7
Preikonografisk beskrivning	7
Ikonografisk analys	14
Ikonologisk tolkning ur ett kulturhistoriskt och imperialistiskt perspektiv	17
Avslutande och sammanfattande diskussion.....	23
Käll- och litteraturförteckning.....	25
Bildförteckning.....	29
Bilaga A – Bilder.....	31
Bilaga B - Lista över muralmålningar 1928 – 1939.....	32

Inledning

Introduktion av ämnesval

I sin bok om muralmålningar i England skriver Clare A. P. Willsdon att ”muralmålningar från 1800- och tidigt 1900-tal ansågs av sina talesmän vara höjden av konstnärlig prestation [genom att] bekräfta anseende, sätta standarder för vidare tävlan och ibland också lova social status.”¹

På 1890-talet hade muralmålningarna spridits till både det offentliga och privata rummet framför allt på Kontinenten. Man kunde finna dessa i ”regeringsbyggnader, domstolar, universitet, skolor och till och med på sjukhus och järnvägsstationer i oräkneliga samhällen och städer på Kontinenten.”² Till skillnad från konstnärer i Frankrike, Tyskland eller Österrike hade England ingen obruten, fast etablerad tradition i muralmåleri och det dröjde till sekelskiftet 1900 innan är det infördes som ämne på Royal College of Art, The Slade School of Fine Art och på en del andra konstskolor utanför London.³

Uppfattningen att muralmåleriet var en konstart som gått förlorad i England och som behövde återupplivas levde och under 1920-talet försökte Sir William Rothenstein, ledare för Royal Collage of Art, Henry Tonks, professor vid Slade School och Charles Aitken, museichef vid Tate Gallery, i samarbete med The British School i Rom göra just detta.⁴

När man vet detta så ter det kanske sig inte så märkligt att Charles Aitken vänder sig till Henry Tonks för att få utsmyckningen i Tate Gallerys serveringsutrymme utförd och att han skall föreslå konstnären.

Anledningen till att jag har valt att skriva om en muralmålning i en museirestaurang är, att jag vid mitt första möte med muralmålningen för nästan 40 år sedan inte kom för dess egen skull. Jag hade läst att Tate Gallerys restaurang, numera The Rex Whistler Restaurant, serverade maträtter som var både bland de bästa i London på 1970-talet och unika och genuina, eftersom de var hämtade ur gamla engelska kokböcker. Och trots restaurangnamnet är det fortfarande inte muralmålningen som är huvudattraktionen utan dess utsökta vinkällare.⁵ Uppsatsen har för mig blivit ett försök att rikta uppmärksamheten åt annat håll och belysa en attraktion som föll i glömska.

Syfte

Syftet med min uppsats är att granska Rex Whistlers verk muralmålningen *In Pursuit of Rare Meats* i Rex Whistler Restaurant på Tate Britain och introducera det för en svensk publik. Rex Whistler och hans verk är än så länge i svensk kontext ett utforskat fält och med denna uppsats hoppas jag kunna inspirera till ytterligare fördjupning.

¹ Willsdon, Clare A. P., *Mural Painting in Britain 1840-1940, Image and Meaning*, Oxford University Press, Oxford 2000, s. Preface vii. “In its day, mural painting of the nineteenth and early twentieth centuries was seen by its exponents as a pinnacle of artistic achievement, sealing reputations, setting standards for wider emulation, and sometimes promising social status.”

² Willsdon 2000, s. 2. “...and also in the Parliament buildings, law-courts, universities, schools, and even hospitals and railway stations of countless Continental towns and cities.”

³ Willsdon 2000, s. 15. The Slade School of Fine Art, University College London, Gower Street, London WC1E 6BT, England. Skolans webbadress, engelsk sida [www], är <http://www.ucl.ac.uk/slade>. Engström, Christer (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1994, band 13, s. 507, muralmålning.

⁴ Willsdon 2000, s. 25.

⁵ Rex Whistler Restaurant i Tate Britain, engelsk sida [www] <http://www.tate.org.uk/visit/tate-britain/eat-drink-and-shop/rex-whistler-restaurant>.

Frågeställningar

The Slade School of Fine Art producerade en rad framstående konstnärer med inriktning på muralmaleri och dekorativ konst under Henry Tonks tid på skolan.⁶ Hur skiljer sig den muralmålning som Rex Whistler fick uppdrag att utföra i Tate Gallerys servering från muralmålningen i Shadwell, som han jobbade på tillsammans med Mary Adshead, med hänsyn till Slades muraltradition och motiv? Och hur kom det sig att han inte ens fylla 21 år blev den utvalde? Rex Whistlers ville skapa en sammanhängande historia utan avbrott. Vilka influenser har han hämtat från kinesiska tapeter och väggmålningar? Och lika intressant som det är att fråga sig vad muralmålningen handlar om, är att ställa sig frågan vad den inte handlar om.

Metodologiska och teoretiska verktyg

Arbetsmetoder

På grund av muralmålningens placering har jag fått nöja mig med ett enstaka besök i november 2013 för att studera den på plats. Jag har fått värdefull information om muralmålningen från Emma Chambers på Tate Britain via e-mail och språklig hjälp från Peter Warren angående bruket av ordet "meats". Från Tates arkiv har jag hittat och använt arkivmaterial både om Tates historia och om turerna kring uppdraget. Jag har utnyttjat internet till att finna bilder och bakgrundsmaterial om Rex Whistlers studiekamrater från Slade som också producerade muralmålningar. Förutom internet har jag huvudsakligen använt sex författares tryckta källor, både för bakgrundsmaterial och bildanalyser, nämligen Laurence Whistler, Hugh och Mirabel Cecil, Frances Spalding, Clare A.P. Willsdon, Paul Liss och Edith Olivier.

Konstvetenskaplig metod

Vid starten av uppsatsarbetet stod valet mellan tre metoder. Det var Ernst Gombrichs, Heinrich Wölfflins och Erwin Panofskys. Av dessa tre testade jag först Wölfflins stil- och formanlys med de parvis ställda begreppen om innehåll, form och stil eftersom jag såg en influens av både renässans och barock hos Rex Whistler men stötte snart på problem med hur jag skulle behandla muralmålningen. Men jag övergav Wölfflins metod, liksom Gombrichs, för Panofskys då jag kände mig trygg i den metoden och ansåg att den kunde besvara mina frågeställningar.

Jag skall använda mig av Erwin Panofskys ikonologiska trestegsmetod.⁷ Den är uppdelad i en preikonografisk beskrivning, en ikonografisk analys och en ikonologisk tolkning och skapades ursprungligen för att beskriva och tolka renässanskonst. Jag gör detta på ett deskriptivt sätt.

I den preikonografiska beskrivningen, som är metodens första steg, bestäms motivvärlden. För muralmålningen innebär detta att jag berättar om verkets naturliga former och vad som kan vara representationer av naturliga former, vilka händelser man ser, deras inbördes relationer och vad de uttrycker.

I nästa steg gör man en ikonografisk analys. I en ikonografisk analys skapar man sig en uppfattning genom insikt. Då man i steg 1 har beskrivit verkets primära betydelse fortsätter man i steg 2 med att beskriva dess sekundära. Vad är syftet med verket och vad berättar det?

⁶ I fortsättningen används Slade eller Slade School då inte hela namnet The Slade School of Fine Art används.,

⁷ Panofsky, Erwin, Meaning in Visual Arts, <http://www.ithaca.edu/faculty/wells/201/panofsky3a.pdf>. Panofsky, Erwin, "Iconography and Iconology: An Introduction to the Study of Renaissance Art", The Art of Art History, red Donald Preziosi, Oxford Press, Oxford 2009, s. 220-235.

Slutligen sker en ikonologisk tolkning. I tolkningen väger man inte bara in alla underliggande beståndsdelar, som avslöjar en nations, en tids, en samhällsklass, en religiös eller filosofisk inriktnings grundläggande inställning representerad av en konstnär och ett konstverk, utan även hur den kan uppfattas av en publik.

Teoretiskt perspektiv

Perioden efter första världskriget innebar för muralmålningen att den ingick som en del av övergången mellan de viktoriaiska idealen och modernismens visuella språk.⁸ Under 1900-talets tre första decennier var Slade den ledande institutionen inom dekorativ konst och producerade många framstående muralkonstnärer, som Stanley Spencer, Mary Adshead och Rex Whistler.⁹ Därför kommer jag att i tolkningsdelen att betrakta verket dels ur ett kulturhistoriskt, imperialistiskt perspektiv dels undersöka hur Rex Whistlers muralmålning överensstämmer med traditionen från Slade.¹⁰

Källor och material

För avsnittet om Rex Whistlers liv har jag huvudsakligen använt Hugh och Mirabel Cecils verk *In Search of Rex Whistler*, en omfattande biografi som täcker hela hans liv, och Laurence Whistlers *Rex Whistler, 1905-1944, His Life and His Drawings*. I avsnittet om Tate Britain och uppdraget har jag åter igen använt mig av Hugh och Mirabel Cecils verk *In Search of Rex Whistler* men även av Frances Spaldings *The Tate: A History*, en jubileumsskrift till Tate Britains 100-års jubileum, och arkivmaterial från Tate Britains arkiv. För avsnittet om Slade School och dess muraltradition har jag utnyttjat Paul Liss *British Murals & Decorative Painting 1920-1960, Rediscoveries and New Interpretations* och Clare Willsdons *Mural Painting in Britain 1840-1940 Image and Meaning*. I efterföljande avsnitt, om muralmålningen *In Pursuit of Rare Meats*, har jag också använt arkivmaterial från Tate Britains arkiv, Edith Oliviers nedskrivna historia *In Pursuit of Rare Meats* (upplaga utan illustrationer) samt använt de tryckta foton av muralmålningen som finns i Cecils bok för analysen och tolkningen. För den avslutande epilogen, Tidningsskriverier, har jag huvudsakligen använt mig av arkivmaterial från Tate Britain och de engelska tidningarna *The Times* och *Country Life*.

När det gäller att analysera och tolka muralmålningen har jag använt mig av de bilder som finns av muralmålningen i Hugh och Mirabel Cecils verk *In Search of Rex Whistler*.

Forskningsöversikt

Det verkar inte som det finns någon tidigare uppsats eller avhandling om Rex Whistler, vare sig i Sverige, i Europa eller i resten av världen. Det är en underlig upptäckt med tanke på hans popularitet när han levde. I Clare A.P. Willsdons utmärkta avhandling om muralmåleri i England under hundra år, *Mural Painting in Britain 1840-1940, Image and Meaning*, närmar hon sig ämnet som en bred översikt över typer av muralmålningar inom brittisk konst och inte utifrån konstnärerna. Rex Whistler nämns liksom några av hans studiekamrater men inte i form av en biografi. I övrigt har jag inte funnit spår av hans gärning i den akademiska världen. Där befinner mig alltså på utforskad mark. Däremot har jag funnit värdefull vägledning i Hugh och Mirabel Cecils bok *In Search of Rex Whistler* liksom i Laurence Whistlers *Rex Whistler, 1905-1944, His Life and His Drawings*. Med min uppsats vill jag göra ett försök att lyfta fram en konstnär och inspirera till fortsatt djupdykning i en styvmoderlig behandlad konstform.

⁸ Powers, Alan, "The Mural Problem", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol 2013, s. 18.

⁹ Powers 2013, s. 30.

¹⁰ Codell, Julie F., red. *Imperial Co-Histories, National Identities and the British and Colonial Press*, Fairleigh Dickinson University Press, Cranbury, NJ, 2003.

Urval och avgränsning

Trots att Rex Whistler under sin levnad arbetade inom flera olika områden, alltså inte bara som muralmålare, har jag valt att avgränsa mig till och koncentrera mig på hans andra muralmålning, *In Pursuit of Rare Meats*, som sedan invigningen 30 november 1927 (och nu efter restaureringen och återinvigningen den 19 november 2013) kan beskådas av allmänheten i Tate Britains restaurang på nedre planet.

Disposition

Uppsatsen är indelad i en inledning, två avhandlande avsnitt och en avslutning. Det första avsnittet ger en kort bakgrund till Rex Whistlers liv, influenser från The Slade School of Fine Art och Tate Gallery, dess historia och uppdraget. Andra avsnittet innehåller en beskrivning och analys av muralmålningen samt en tolkning utifrån den målartradition och historisk kontext som Rex Whistler levde under. I en avslutande diskussion granskar jag om frågorna hur Rex Whistlers två första muralmålningar skiljer sig åt, varför han blev den som blev vald att utföra utsmyckningen i restaurangen, vilka influenser han hämtat från kinesiska väggmålningar och hur han lyckas med att skildra en kontinuerlig historia samt om det finns något som inte beskrivs, är besvarade. Dessutom reflekterar jag om de metoder och teorier jag använt har varit tillfredsställande eller om man borde gjort på annat sätt samt hur man kan gå vidare i forskningen.

Bakgrund

Rex Whistler

Reginald John Whistler (allmänt kallad Rex) föddes 24 juni 1905 i Londonförorten Eltham, död 18 juli 1944 i strid i närheten av Caen i Normandie. Han var son till byggherren Harry Whistler och hans fru Helen (född Ward). Han hade tre syskon Jessy, Denny (som dör i mars 1915, elva år gammal) och Laurence.¹¹

Redan tidigt uppvisade Rex en exceptionell förmåga som tecknare och klarade sig på grund av detta bra på internatskolorna i Hertfordshire utan att bli mobbad. 1922 lämnade han internatskolan Haileybury College 17 år gammal för att studera konst vid Royal Academy Schools. Han ombads efter en termin att lämna skolan på grund av oduglighet. Han sökte sig istället till The Slade School of Fine Art, träffade professor Henry Tonks och visade upp sina teckningar. Professor Tonks gillade vad han såg och lät honom börja på skolan.¹² Slade var en av de engelska konstskolor där muralmålning undervisades. 1924 fick Rex Whistler uppdraget att tillsammans med studiekamraten Mary Adshead utföra utsmyckningarna i the Highways Boys' Club Memorial Hall i Shadwell. Utsmyckningen avslutades 1925 av Rex Whistler. Året därpå blev han ombedd att utföra utsmyckningen på Tate Gallery. Det blev en omedelbar succé vid invigningen 1927, vad man kan läsa sig till i flera publikationer, och därefter följde flera uppdrag.¹³

Tate Britain och uppdraget

Fram till 1835 visade det engelska parlamentet stor ambivalens angående konst: man balanserade ett starkt önskemål om prestigefyllda publika konstsamlingar mot en lika stort [och stark] motvilja att anslå publika medel för anskaffning och underhåll.¹⁴ Och de första konstmuseerna var inte statliga institutioner med egna byggnader utan inhystes i privathus, där samlare förevisade privata samlingar. Så var det t.ex. med National Gallery, som inhystes hos samlaren John Julius Angerstein på 100 Pall Mall innan det flyttade till Trafalgar Square i slutet av 1830-talet.¹⁵

Tate Britains historia är starkt förknippat med Sir Henry Tate, specerihandlare och sockertillverkare, som härstammade från en unitarisk familj från Liverpool.¹⁶ Tates historia börjar med att Sir Henry skrev ett brev till direktören för National Gallery 23 oktober 1889, där han erbjuder att donera en samling brittisk konst till ett värde av £ 75 000 [motsvarar idag nästan 81 miljoner kronor] på följande tre villkor; att man byggde ett rum eller rum för att ta emot samlingen, att det gjordes senast tre år efter gåvan accepterats och att samlingen skulle döpas till the Tate Collection.¹⁷

Att allmänheten fick vetskap om Sir Henrys erbjudande på våren 1890 bidrog säkert till att diskussionen om ett eget museum för brittisk konst kom igång men också var det borde placeras. Efter många turer upprättades 10 augusti 1893 ett kontrakt mellan Sir Henry Tate, brodern Edwin Tate och the Commissioners of Her Majesty's Works and Public Buildings att köpa en

¹¹ Alan Charles Laurence Whistler 21 januari 1912 – 19 december 2000. Var poet och glasgravör och har skrivit flera verk om Rex Whistler.

¹² Whistler, Laurence, *Rex Whistler 1905-1944, His Life and His Drawings*, Art and Technics Ltd, London 1948, s. 14-15.

¹³ Se bilaga B för en lista på muralmålningar mellan 1928 och 1939.

¹⁴ Spalding, Frances, *The Tate: A History*, Tate Gallery Publishing, London 1998, s. 9.

¹⁵ Spalding 1998, s. 10.

¹⁶ Bild 1 i bilaga A: Sir Henry Tate med en modell av museet. Teckningen publicerades i Pall Mall Gazette 21 juli 1897. Texten lyder: "The Prince of Wales to Mr. Tate: 'I thank you extremely for having asked me to come here to-day; and may I be bold enough to say that in the name of our entire nation we thank you from the bottom of our hearts for this magnificent gift?'" Spalding 1998, s. 11.

¹⁷ Spalding 1998, s. 13.

första marklott på området som tidigare hade hyst Millbank Penitentiary. I kontraktet framgår det att Sir Henry skall med egna medel upprätta lämplig fastighet för att visa tavlor från sin samling och att han själv (museets förvaltare) skall sköta underhållet.¹⁸

21 juli 1897 invigdes the National Gallery of British Art i närvaro av prinsen av Wales (vid den tiden drottning Victorias son Albert Edward, senare kung Edward VII) och delar av den kungliga familjen.¹⁹ Sir Henry överräckte en guldnyckel till prinsen och bad honom låsa upp museet.²⁰

Serveringen var odekorerad och illa belyst och man hade fått påpekande från allmänheten att det inte var trivsamt att inta förtäring där. Vid styrelsemöten 1925 diskuterades ett förslag från Sir Joseph Duveen, att man skulle erbjuda en ung brittisk konstnär att göra utsmyckningen och Duveen var beredd att, precis som med utsmyckningen i Highways Boys' Club Memorial Hall i Shadwell, bekosta projektet. Henry Tonks föreslår i ett brev till Charles Aitken den 12 januari 1926 att Rex Whistler blir konstnären och att han, Henry Tonks, har bett Rex Whistler besöka Tate, Charles Aitken och serveringen för att få en allmän uppfattning om utsmyckningen.²¹ Duveen var redo att donera £ 500 för utsmyckningen och i ett protokoll från 24 februari 1926 meddelar Charles Aitken styrelsen, att Duveen, via telegram från New York, har bekräftat att hans muntliga erbjudande om £ 500 står fast.²²

Henry Tonks nämner också i sin korrespondens med Charles Aitken, att han har förslag på tema till utsmyckningen men jag har inte funnit några fler spår vad detta skulle innebära. Men Rex Whistler presenterar skisser för Charles Aitken och styrelsen och man fastslår, både att Rex Whistler skall bli den som gör utsmyckningen och att arbetet skall påbörjas.²³

Under överenseende av Henry Tonks och Charles Aitken och ofta åtföljda av nyfikna besökare ägnade Rex Whistler och hans assistent Nan West de kommande 18 månader åt projektet.²⁴

¹⁸ Från kontraktet från Tates arkiv daterad "An Agreement made and entered into this day Tenth Day of August One Thousand eight Hundred and Ninety Tree..."

¹⁹ Spalding 1998, s. 21. I Daily News från 4 december 1893 skriver han att "I do not wish it to bear my name, and I most certainly do object to its being called 'the New Tate Gallery'. I have recommended the Government to call it 'the National Gallery of British Art...' Trots det använde tidningar och allmänheten Tate Gallery. 1932 blev det det officiella namnet för museet.

²⁰ Spalding 1998, s. 21 och 22. Det bör också nämnas, att drottning Victoria var själv inte närvarande vid invigningen på grund av sin hälsa och höga ålder men att hon vid ett senare tillfälle, i maj 1900, i samband med hon visade sig offentligt i en öppen landå på en av sina sällsynta rundturer, kunde få betrakta Tate Gallery utifrån.

²¹ Transkription från Tates Arkiv hämtad 2013-12-03 på:

<http://www3.tate.org.uk/research/researchservices/archive/showcase/item.jsp?theme=1&subject=232&object=8&view=text&item=1207>.

"Dear Aitken, Rex Whistler is bringing this letter to let you know that I have asked him to look at the Refreshment Room and to talk to you of the decoration generally. I have explained to him that nothing is settled but I should like him to begin to think about [?theme]. He will also tell you what ideas I myself have about theme of which I have talked to him. Yours [...] Henry Tonks, Jan 12 1926 I must see [?Pearson] sometime there."

²² Bild 17 i bilaga A, utdrag från styrelsemötesprotokoll 1925-1926.

²³ I en artikel från The Guardian från 25 augusti 2013 säger Adrian Green, direktör för Salisbury & South Wiltshire Museum att man i museets ägo har originalskisserna till restaurangens utsmyckning. Dessvärre har jag aldrig sett dessa. Dessutom har man i ett privat meddelande till mig den 9 december 2013 skrivit, att museet håller på med omfattande tillbyggnad och kan därför inte besvara alla forskarförfrågningar. Man hoppas kunna återgå till normal service sommaren 2014.

²⁴ Katharine Anne (Nan) West född i London 1904 från BMJ. Dec 19, 1998; 317(7174): 1736.

The Expedition in Pursuit of Rare Meats

Preikonografisk beskrivning

I den preikonografiska beskrivningen berättar jag om var muralmålningen är placerad och dess motivvärld.

Restaurangens planlösning

För att kunna beskåda muralmålningen *The Expedition in Pursuit of Rare Meats* måste man bege sig till restaurangen *The Rex Whistler Restaurant*, som den numera heter, på nedre plan i en vinge på den del av Tate Britain som vetter mot Themsen. Restaurangen sträcker sig i väst-östlig riktning, parallellt med floden. Den har ingen egen entré utan man kommer dit via den eleganta marmortrappan under den dramatiska välvda rotundan i entrén.²⁵ Vid spiraltrappans slut har man på höger hand ett valv med tunga dörrar. Dessa dörrar döljer restaurangen under andra tider än när restaurangen har öppet för lunch, varje dag mellan 12-15. Till vänster om spiraltrappan har man under ett liknande valv det nya kaféet *Djanogly Café*, som har tagit över kaféverksamheten och enklare matförtäring från restaurangen.²⁶

Planöversikt fram till 7 januari 1928

Man kom in i restaurangen på restaurangens ena (östra) kortsida genom en passage som var täckt av ett valv och avgränsat av lätta, spröjsade glasdörrar. Motsvarande kortsida (västra) hade en liknande öppning, som ledde in till köksregionen. Framför köksingången fanns en serveringsdisk. På golvytan mellan östra och västra kortsidorna fanns fyra bärande, fyrkantiga jämpelare med kapitäl som var dekorerade i förgylld duk till runda kolonner. På vänstra långsidan (söder) fanns tre välvda naturliga ljusinsläpp. På den högra långsidan (norr) fanns inget ljusinsläpp. På grund av kolonnerna hade ingen gäst fri utsikt över hela rummet.²⁷ *Rex Whistler* tillförde ytterligare ett moment för att förstärka kineseriet och det var i dekorationen längs bröstpanelen och de rödlackerade golvlisterna, borden och stolarna.²⁸ Vid översvämningen 7 januari 1928 förstördes allt detta och dessa detaljer har aldrig återkommit.²⁹

²⁵ Tate Britain blog, engelsk sida[www] hämtad 2013-11-20 klockan 09:00. på <http://www.tate.org.uk/context-comment/blogs/six-things-know-about-new-tate-britain>, "Spiralling up from the new café and restaurant on the lower level (see point 3!) to the main entrance, the centre-piece of the remodel is a slick marble staircase beneath the dramatic domed rotunda. With its art deco scallop pattern recalling Tate's original marble mosaic floor, strolling down it feels like a glamorous sweep into the 1930s..."

²⁶ Allmän information om *Rex Whistler Restaurant* från Tates hemsida, engelsk sida [www], hämtad på <http://www.tate.org.uk/visit/tate-britain/eat-drink-and-shop/rex-whistler-restaurant>, bild på spiraltrappan bild 2 i bilaga A.

²⁷ Entrédörrarna, jämpelarna liksom bröstpanelen och de rödlackerade golvlisterna finns inte längre kvar.

²⁸ Jämför bild 5 i bilaga A där man ser hur dekorationen kring bröstvärn, golvlister, bord och stolar skulle se ut. *Nationalencyklopedin* 1993, band 11, s. 36, kineseri.

²⁹ Under julen 1927 hade det snöat ymnigt i trakterna av Cotswolds. På nyåret följde en plötslig snösmältning, vilket fördubblade Themsens vattenflöde. När tidvattnet vände under kvällen 6 januari blåste en vind med stormstyrka. Tidigt på morgonen den 7 januari rasade cirka 50 meter av skyddsvallen framför museet. Vattnet forsade över vägen och översvämmade de nedre gallerierna. Floden var ostoppbar och uppskattningsvis blev 4000 familjer hemlösa i området och några drunknade. Muralmålningen täcktes upp till 8 fot av vatten. Golvlisterna, som varit målade i klart kinarött, och bröstvärn, som behängts med guldbelagd segelduk, förstördes helt. I efterarbetet förstod man att dukarna och målningarna klarat sig bra på grund av det inblandade vaxet i färgen och man kunde i stort sett tvätta rent. *Rex Whistler* var dock besviken eftersom rummets intryck hade gått förlorat. Museets förråd av kataloger, vykort och papper förstördes och bibliotekets konstaböcker skadades svårt medan 18 konstverket i olja utav 226 inte kunde restaureras.

Cotswolds (eller Cotswolds Hills) är ett område präglat av åsryggar upp till 300 meter höga i centrala England. Det ligger i grevskapen Oxfordshire, Gloucestershire, Wiltshire, Somerset, Warwickshire och Worcestershire. Floden Themsens källa finns strax norr om byn Kemble i Gloucestershire, 110 meter över havet.

Engström, Christer (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1995, band 18, s. 222, Cotswolds, engelsk sida [www] hämtad på <http://www.the-cotswolds.org/>, Spalding 1998, s. 54, Cecil, Hugh, Cecil,

Totalt sträcker sig muralmålningen över 52 meter vägg och har en höjd på ca 2,5 meter. Bara den södra väggen är målad al fresco medan på de tre övriga väggarna är det monterad duk.

För att göra det enklare att följa med i beskrivningen har jag delat upp den i 14 delar i den preikonografiska beskrivningen.³⁰

Det första betraktaren konstaterar, genom att passera genom entrén och stiga in i rummet, är att han eller hon har hamnat i en miljö som både är bekant men också obekant. Mörka stolar runt fyrkantiga eller runda former, som är täckta av vita dukar och på vilka finns utlagda glänsande bestick och utplacerade gnistrande dryckesglas upptar rummets golvyta. Fyra vitmålade kolonner blockerar fri insyn. Ett vågformat innertak med inomhusljus har minskat takhöjden. Detta är de bekanta inslagen, som vår besökare kan identifiera, som att detta tillhör ett etablissemang där mat och dryck serveras.

Det obekanta är världen som nu bokstavligen omgärdar besökaren.

Norra väggen					
Preikonografisk beskrivning	<i>avsnitt 1 – avskedet</i>	<i>avsnitt 2 – herde och herdinna</i>	<i>avsnitt 3 – vrak och fyr</i>	<i>avsnitt 4 – djungeln</i>	<i>avsnitt 5 – kvarnen</i>
↔ 16,695 m ↔					

Avsnitt 14 – återkomsten (nordvästra hörnet) + Avsnitt 1 – avskedet (bortre norra hörnet)

De flesta av oss i Väst läser ord och meningar från vänster till höger, rad för rad uppifrån och ned.³¹ Vi tolkar serier av bilder på samma sätt. När vi introduceras för en ny bildberättelse vill vi att den skall börja från vår vänstra sida varifrån vi betraktar den. Det sker inte här.

Utgångspunkten är istället i ett hörn och för att kunna behålla vår vänster-högerorientering måste vi skifta position och vrida oss ett kvarts varv. Men innan jag beskriver de separata delarna med utgångspunkt från avsnitt 1 måste jag för ett ögonblick kombinera avsnitt 14 med avsnitt 1 för att kunna beskriva varifrån expeditionen utgår och så småningom vart den återvänder.

En grupp byggnader vetter med husfasaderna mot söder och öster. Vi betraktar en stad som är placerad mitt emellan en anlagd park och lantlig natur. På södersidan vetter de mot ett landskap som är platt och ger känslan av att vara mer anlagd än ursprunglig, speciellt som en bred, plan väg löper parallellt med husfasaderna. Fasaderna längs den södra sidan kan upplevas som att de tränger ihop sig, som om de vill skydda och utestänga. Detta förstärks av att i slutet av längan finns rester av ett försvarsverk, ett runt tegeltorn och delar av en mur. Ytterligare tecken på försvar är resterna av en vallgrav, som delvis är vattenfylld, delvis är torrlagd och som sträcker sig längs hela södra sidan och fortsätter på den östra. På den sidan ser man också hur vallgraven förenar sig med en flod.

Mirabel, *In Search of Rex Whistler, His Life & His Work*, Frances Lincoln Ltd, London 2012, s. 51, Spalding 1998, s. 55.

³⁰ Rex Whistler gjorde en grov planskiss på utrymmet som bifogas som bild 3 i bilaga A. Cecil 2012, s. 44-45.

Avsnitt 1 tom Avsnitt 14 finns som inskannade bilder av låg kvalitet i bilaga A.

³¹ Navigering, läsriktning, svensk sida [www] hämtad 2014-06-04 på <http://www.twineengine.se/oversattningsvanliglayout/del05/lasriktningochdokumentlayout.html>

I höjd med försvarstornet och murresterna men bakom husen ser man också en kolonn med en spanande figur överst, som vi antar blickar mot väst, så att ingen fiende kan närma sig osedd därifrån.

Av de sex byggnader som löper längs södra sidan kan de tre närmast försvarstornet karaktäriseras som byggnader med influenser av Palladio. De är bekanta till form, färg och stil och har drag som vi senare finner i Inigo Jones', Christopher Wrens och John Nashs arkitektur. Den som däremot sticker ut är den röda tegelbyggnaden. Här är första beviset på att staden Epikurien inte bara är en före detta befäst stad.³² Här hittar vi en byggnad som talar om att här tillverkas något och att byggnaden är yngre än de omgivande byggnaderna. Det är den furstliga kakfabriken, där råggakorna tillverkas. Därefter har vi en triumfbåge, vilken också tjänar som stadens enda in- och utfart. På triumfbågen lär det finnas en inskription med texten *Sitis famae est major quam virtutis*.³³ Fasaden på andra sidan triumfbågen tillhör palatset. Därmed lämnar jag avsnitt 14, men kommer snart dit igen, och återvänder till avsnitt 1.

Avsnitt 1 – avskedet (bortre norra hörnet)

Byggnaderna längs östra sidan i muralmålningen vetter ut mot landsbygden och är byggda på den gamla fästningsvallen. Fasaden närmast betraktaren är palatset med gaveltorn, den imposanta trappan, pompösa kollonaden med gavelfältet med en underliggande arkitrav med inskription och ovanför den inte riktig storslagna kupolen.³⁴ Bortanför trappan döljer andra fasader palatsets privata trädgård. Huruvida de bara är fasader eller om de också är bostadhus är svårt att avgöra. Bakom dessa fasader, och troligen bortanför den privata trädgården, sticker ett kyrktorn upp. Ett liknande av James Gibbs finns på St Martin-in-the-Fields i London.

Närmast betraktaren kommer en äldre dam klädd i en kort jacka, långkjol och svart hatt upp för en trappa. Hon har en vit näsduk i ena handen och vinkar med den. Från gaveltornet hänger flera människor ut genom ett fönster och betraktar i första hand damen. I hennes närhet står en högbent, smäcker hund och tittar uppför en trappa, som leder upp mot palatsets östra sida. På höger sida om trappan, på marknivå, står två nakna pojkar och tittar upp på ett sällskap som skall bege sig från palatset.

Framför palatset har många människor samlats. En grupp står överst på trappan bland kolonnerna. Gruppen är nyfiken men vill inte direkt synas eller ta plats från hertigen och hertiginnan, som står i övre delen av trappan. Gruppen framför dem, som de har kommit för att

³² Olivier, Edith, u.o., u.å., *A Guide to the Duchy of Epicurania with some Account of the Famous Expedition In Pursuit of Rare Meats, Being the Story of the Rex Whistler Murals in the Tate Gallery Restaurant*.

I staden Epikurien i Furstedömet hade man sedan urminnes tider ätit enkel kost; råggakor, som tillverkas i hertigens kakfabrik, eller havrebullar och fläsk i alla upptänkliga varianter och man kände inte till omvärldens matvanor. Då den hertig, som levde vid tiden för den kommande expeditionen, gifte sig med en ung skolad professorsdotter pikades han för hovets och Furstedömet enkla matvanor, där man inte ens kände till bröd av vete. Så småningom gav hertigen efter och ordnade en matexpedition. Den skulle ledas av hertigens svåger Överstens, tillika regementets beskyddare, och i övrigt bestå av kronprinsen Etienne, prinsessan Claudia, överstens rådgivare kaptan Paradier, kammarjungfrun Gilabia Telemote, den unge upppassaren Tillet Murd samt den fattige, polska adelsmannen Król Dudziarz.

Furstedömet eller the Principality syftar också på Wales enligt Norstedts engelsk-svenska ordbok. Sid. 28 Anagram Król Drudziarz – Król på polska och Rex på latin betyder bägge kung. Drudziarz på polska betyder samma sak som whistler på engelska, dvs (säckpipe)blåsare. Här har jag använt både Kubitsky, Jacek, Natur och Kulturs ordböcker, Polsk-svensk, Natur och Kultur, Stockholm 1995 och Linde Usicknicwicz, Jadwiga, et al, Oxford PWN Polish English Dictionary, Oxford University Press, Oxford 2002 samt Ahlbergs latinsk-svensk ordbok.

³³ Olivier, s. 8. Med hjälp av Ahlberg, Axel W, et al, *Norstedts Latinsk-svenska ordbok*, andra upplagan, Nordstedts Ordbok AB, Stockholm, 1998 har jag tytt detta till "Längtan, förmåler traditionen, är större än dygderna."

³⁴ Olivier, s. 7. Med hjälp av Ahlbergs latinskt-svenskt lexikon har jag tytt Haec domus pulcherrima aedificata est anno domini MCMXXVII Rex Whistler fecit till "Denna [den] skönaste [av] byggnad[er] uppfördes i herrens år 1927 Rex Whistler gjorde den"

vinka av, är beredda till uppbrott, lite tvekande som det avskedstagande paret precis framför trappan, stolt och uppvisande, som mannen på den vita springaren vid trappans bortre del, eller ivriga, som de i det röda ekipaget som dras av den svarta hästen, eller cyklisten, som redan har passerat över stenbron över vallgraven och är på väg bort från staden.

Vattnet i vallgraven på östra sidan flyter ut i en flodarm och från flodbanken blir två män de sista att se sällskapet ge sig av längs landsvägen. Bakom landsvägen breder ett grönskande och bergigt landskap ut sig.

Avsnitt 2 – herde och herdinna (norr)

I avsnittets mitt på en klippavsats finns ett par. Mannen ligger behagligt bakåtlutad och tar stöd mot ett klippblock. Han har en bok eller ett papper i sin vänstra hand. Bakom honom står en ung kvinna i en lång klänning framför ett träd. Nedan för deras klippavsats syns ytterligare en avsats med ett träd. På deras högra sida, framför och bakom dem, vilar två får. Snett framför dem, till höger från betraktaren sett, är en vit duk utbredd. På duken finns ett föremål som liknar en flaska. Bredvid det en toppig, rund form. På dukens vänstra sida, från betraktaren sett, står minst ett, möjligtvis två glas. Vid sidan om duken, ut mot avsatsens kant närmast betraktaren, växer en buske.

I avsnittets mitt förenas ett flodflöde från bergen med flodarmen från staden (i avsnitt 1) och ringlar ut mot havet (som vi ser i avsnitt 3). Från avsnittets mitt och uppåt breder ut sig ett lantligt landskap med ängar, träd och höga, karga berg. Det finns också tecken på bebyggelse nedanför dessa berg.

Avsnitt 3 – vrak och fyr (norr)

I avsnitt 3 ringlar en landsväg längs en vik. I bakgrunden sträcker en bergskedja ut sig längs en kust. Bergssidorna kastar sig brant ner i havet. På vägen finns en stenbro, under vilken floden (från avsnitt 1 och 2) rinner ut i havet. I viken ligger ett vrak och ute i havet finns en öde ö och en med en fyr. En båt styr mot ön med fyren.

I främre högra delen av avsnittet märker vi att vägen nu bär brant uppför. Vi träffar på expeditionsmedlemmarna; främst går översten med något i handen och ledandes sin vita springare, på vilken kaptenen sitter. Efter honom leder den polska adelsmannen sin cykel medan den röda vagnen och den svarta hästen med de övriga medlemmarna kommer därefter.

Avsnitt 4 – djungeln (norr)

Expeditionen har kommit in i tät vegetation. Träden står täta och höga. Mitt bland träden finns en hög palm.

Vägen genom den täta vegetationen ligger i avsnittets nedre del och sträcker sig parallellt med en klippkant. I vänstra delen finns ett fabeldjur, en enhörning, som springer bort från expeditionens cyklist. Till gruppens högra sida och under dem skimtar man en grotta, ett litet vattenflöde och en vattensamling.

Från trädkronorna flyger tre vita fåglar och i palmen sitter en svart figur. Nedanför, på vägen, ser cyklisten fabeljuret. Han är den sista i raden. På cykelns pakethållare finns en korg med svamp. På sadeln har han ett sadelskydd och framtill på styret i en korg har han blommor. Framför sig har han den unga kammarjungfrun. Hon drar en liten, motvillig, svart pojke i ett rep efter sig med sin högra hand och bär en korg med frukter på sin vänstra axel och stöttar den med sin vänstra hand. I det här avsnittet finns två av tre tecken på mat. En liten hund skuttar omkring

mellan kvinnan och den svarta pojken. Kammarjungfrun har en ljus klänning, ett stort vitt förkläde och en bredbrättad hatt med band.

Framför henne finns den röda vagnen med den svarta hästen. I vagnen står en mager mustaschprydd man iklädd kostym, kravatt och ett plommonstop.³⁵ Han har ett gevär i händerna och en väska hängandes på ryggen. Bredvid vagnen står den unge kronprinsen och prinsessan. Prinsen har ljusa byxor med högt liv, en lång rock, väst och kravatt. Han har en revolver i sin vänstra hand. Prinsessan står vid hans sida iklädd en lång klänning och betraktar något framför dem. I höjd med hästen ser vi en genomskinlig figur.

I avsnittets övre del ser vi hur en mansperson, som vi kan anta är översten, skjuter på ett hjortdjur längre upp i backen. Hjortdjuret är förföljt av två jakthundar och det är på väg upp mot en borgruin ytterst på en klippa.

Framför sällskapet och på ett klippblock står ett fläckigt kattdjur, berett till språng. Nedanför klippblocket ser vi hur en orm ringlar iväg. Och ser vi riktigt noga efter kan vi ana att i ormens riktning men bortanför klippblocket där kattdjuret står ligger en liten, knubbig, bevingad varelse.

Avsnitt 5 – kvarnen (norr)

I avsnitt 5 har expeditionen kommit bort från farorna som lurade. De fortsätter vägen fram över en stenbro. Under stenbron flyter en flod vidare mot vänster ut i ett slättlandskap och en havsvik. I havsviken syns en klippö och bortanför den en bergskedja. Framför viken ser vi en stad på en klippa. Från staden och på andra sidan floden ringlar en landsväg i riktning mot dit expeditionen är på väg ute i avsnittets högra del. På denna landsväg rider en ryttare på en brun häst mot staden.

Expeditionen är på väg rakt fram längs vägen, som tagit dem över stenbron. De bakre personerna bär på något, upphängt på en stång. Gruppen leds av kaptenen på den vita springaren och följs av dragaren och den röda vagnen, där expeditionens övriga medlemmar sitter, förutom den svarta pojken som går bredvid vagnen.

Framför sig har expeditionen en grupp om två byggnader vid ett vattenfall; en smal, hög och ljusfärgad byggnad med ett anslutet vattenhjul och bakom den en liten mindre byggnad. Mot den främre byggnadens ena sida lutar sig flera vita mjölsäckar. Här finns alltså det tredje tecknet på mat. Vid gaveln står en vitklädd person, en mjölnare, och väntar på dem.

Vi kan anta att expeditionen tar rast här men i den övre högra delen av avsnittet ser vi att längs vägen rider en ryttare på en vit häst mot en stenbro. Rakt ovan ryttaren och ovanför bergstopparna, uppe i himlen, kan vi ana en luftballong.

Östra väggen			
Preikonografisk beskrivning	<i>avsnitt 6 – övergivna slottet</i>	<i>avsnitt 7 – frossarnas grotta (entrée)</i>	<i>avsnitt 8 – tegelbron</i>

← 9,425 m →

³⁵ Marklund, Kari (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1990, band 3, s. 248. På svenska kallas den också för kubb. På brittisk engelska heter den fortfarande Bowler efter hattmakarfirman som gjorden den allmänt accepterad som ett fashionabelt mansplagg. På amerikanska talar man oftast om en Derby.

Avsnitt 6 – övergivna slottet (östra hörnet i anslutning till norra väggen)

På andra sidan en lund i övre delen av avsnittet öppnar sig ett slättlandskap och de höga bergen trappas av och blir mjukare i formerna för att försvinna i fjärran. I främre delens nedre vänstra del ser vi hur ett vattenfall svänger runt ett bergsparti och stilla förenas med forsen från möllan och vidare flyter vidare under stenbron i föregående avsnitt mot havet. På den nedre högra delen breder ett gräsbevuxet flodlandskap med branta stränder och omgivna träd ut sig. Mitt i avsnittet finns en damm. Över dammen finns en överbyggd bro, som speglar sig i dammens vatten, och bortanför den finns en slottsruin och en herrgård.

Avsnitt 7 – frossarnas grotta (öster)

Avsnitt 7 ligger mitt på den östra väggen och har sin motsvarighet i avsnitt 13 på den motsatta, västra väggen. Entrén till restaurangen sker genom gourmetens och gourmandens grotta. Beträktaren upptäcker att han eller hon har, för att komma in i rummet, stigit ut ur en grotta. Denna öppning krönts av en gesims och ett gavelfält. Ovanpå gavelfältet finns två fiskar som är vända mot varandra. På var sin sida omgärdas denna öppning av en grotesk figur som håller upp en bit av en arkitrav. Den högra grotesken håller också en lång kniv i sin vänstra hand.³⁶

Avsnitt 8 – tegelbron (östra hörnet i anslutning till södra väggen)

Här upptäcker vi återigen en slingrande landsväg genom ett kurvigt, grönskande och trädbevuxet landskap. Vägen gör en mjuk böj och fortsätter mot en tegelbro över en flod. Expeditionens medlemmar har hunnit olika lång på vägen mot havet. Cyklisten, en vandrare och en vit häst har inte kommit fram till tegelbron. Däremot ser man minst två, men troligen tre personer på bron. Närmast betraktaren syns den svarta draghästen med ryttare på en trädklädd klippa med en tornruin. Bakom träden breder ett lugnt hav ut sig från avsnittets mitt och ut till höger. Där hav och land möts är det mjuka konturer av berg. I diagonal från tornruinen mot avsnittets högersida syns en båt i färdriktning mot högerkanten. Det kan tyda på att expeditionen tänker fara över vatten för att komma till nästa land.

Södra väggen			
Preikonografisk beskrivning	avsnitt 9 – Cathay	avsnitt 10 – urnan	avsnitt 11 – tryffelbondgården

↔ 16,695 m ↔

Avsnitt 9 - Cathay³⁷ (söder)

Den skannade bilden för avsnitt 9 visar att ett tjockt stentorn med en svart öppning dominerar bilden. I verkligheten är det ett av tre fönster men det passar ändå bra som en ingång in i bilden och avsnittet. Tornet övergår i en lång stenvmur med återkommande fyrkantiga vaktorn och betraktaren inser, att han har ett befästningsverk framför sig. Inklämt mellan muren och en ensam brant klippa i högerkanten breder ett stenigt landskap ut sig. I förgrunden ser vi en man och en hund. Mannen har en kort jacka, åtsittande byxor och bär en toppig gul hatt på huvudet. På sin vänstra axel vilar ett gevär. Bakom honom syns en röd välvd bro. En landsväg slingrar parallellt med stenvmuren bort mot en stad. Framför staden finns en hög pagod och inne i staden ser man en hög, vit byggnad med en kupol. Bortom staden reser sig höga berg.

Landskapet har tre ledande linjer som alla leder fram till mannen med hunden; från staden har vi landsväggen parallellt med stenvmuren, en flod som tycks komma från bergen bortom staden och ett fall från den ensamma klippan. Allt tyder på att expeditionen befinner sig i Cathay.

³⁶ I Edith Oliviers historia är grottan fylld med gåslever i terriner, s. 19.

³⁷ Marklund, Kari (chefredaktör), Nationalencyklopedin, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1990, s. 13. Under medeltiden blev Kina känt som riket Cathay.

Avsnitt 10 – urnan (södra)

Det andra fönstret på söderväggen omgärdas av en hög och brant klippa. På dess vänstra sida är den trädbevuxen och vetter mot Cathay (se föregående avsnitt). På dess högra sida vetter det mot ett slättlandskap som avskärmas i horisonten av en låg bergskedja och där en flod flyter fram och angränsar till nästa avsnitt.

Högst upp på klippan syns en urna. Urnan bär inskriptionen D.A.W.³⁸

Avsnitt 11 – tryffelbondgården (södra väggen i anslutning till västra väggen)

Framtill sträcker sig ett vitt staket från avsnittets vänstersida och slutar bakom ett par stenblock. De finns nedanför en trädbevuxen kulle som också omgärdar det tredje fönstret på söderväggen. Bakom staketet ser vi en ringformad konstruktion och bortom den en grupp hus varav ett är högre än de andra och runt. Vare sig staketet eller gruppen av hus är placerade på en slätt utan ligger vid en klippkant.

Till skillnad från de flesta avsnitten i muralmålningen saknas här mänsklig närvaro.

Västra väggen			
Analys	<i>avsnitt 12 – parken</i>	<i>avsnitt 13 – fontänen (köksingång)</i>	<i>avsnitt 14 – återkomsten</i>

← 9,425 m →

Avsnitt 12 – parken (väster)

Expeditionen har kommit till en anlagd park. I avsnittets främre del på vänster sida finns en fontän i flera avsatser inbyggd i en klippa. På den högra sidan en annan fontän med en sprutande fisk och två statyer. Mellan dessa två fontäner finns en formklippt buske och en staty på en piedestal. En beundrande yngling är vänd mot statyn. En äldre man är bortvänd och arbetar.

Centralpartiet genomkorsas av anlagda vägar. I andra ändan från statyn räknat ligger en paviljong. Längs vägen finns en poppelallé. Längs allén går en man och en kvinna, åtföljda av en hund. Mannen hälsar på expeditionens medlemmar som kommer ned längs en väg från vänster sida. De har just passerat en korintisk triumfbåge och åkt över en stenbro. Från höger kommer flera barn och hundar springande för att möta dem.

Bortom paviljongen övergår parken i ett mjukt böljande skogs- och bergslandskap.

Avsnitt 13 – fontänen (väster)

På västra väggen finns, precis som på den östra, en entré, men här är det inte meningen att besökarna skall gå in. Denna entré leder till köksregionen. Entrén är dock smyckad på ett liknande sätt som groteskernas grotta.

Till vänster och höger om öppningen finns en fyrkantig kolonn med en dorisk kapitalplatta som kröns av en vas. Utanför kolonnen finns en absid som nertill har en sprutande fisk (nämns i föregående avsnitt) och upptill har en nisch med en byst.

Ovanför öppningen finns ett band och ovanför det finns en båge på vars sidor vilar två nakna figurer. En girland löper från bågens ena sida till den andra och mitt i finns upptill en platta utan

³⁸ Inskriptionen ”D. A. W.” syftar på Rex’ äldre bror Denny som dog i mars 1915. Här har han passat på att tillägna den avlidna brodern en hyllning i form av en gravurna.

synlig inskription. Under girlanden finns en platt med en ansiktsbild. Det hela kröns med en kupol.

Denna konstruktion står i en damm och förbinder på ett naturligt sätt avsnitt 12 med avsnitt 14 eftersom dammen finns i den anlagda parken.

Avsnitt 14 – återkomsten (västra väggen i anslutning till norra väggen)

Sällskapet korsar parken och expeditionens medlemmar välkomnas av en militärörkester och stadsborna på stenbron framför triumfbågen på stadens södra sida. Skinnet från besten som fälldes i djungeln läggs ut på marken för beskådning. En ung flicka med en blombukett kommer nerför trappan. All mat som samlats in, erhållits som gåva eller köpts är på väg in till hertigens kök.

Ikonografisk analys

I den ikonografiska analysen manar Erwin Panofsky oss, att tränga in i verket och komplettera den preikonografiska beskrivningen med bilder, berättelser och allegorier. Man gör det genom att knyta samman motiv med teman eller begrepp. En bild definierar han som bärare av andrahandsinformation. Flera bilder, *invenzioni*, bildar berättelser och allegorier. I denna ikonografiska analys har jag velat belysa titeln på verket, färger, människonärvaron, naturen samt kinesiska influenser.³⁹

Vad döljer sig bakom titeln In Pursuit of Rare Meats?

Titeln är skenbart litterärt och skenbart arkaisk, en typisk produkt av 1920-talet.⁴⁰ Meat har inte längre någon pluralform i engelskan. Ordet i sig betyder inte bara kött utan också mat och föda. Eftersom de som härskade ansåg att man inte bara skulle visa upp att man var rik utan även vad man åt blev kött en statusindikator på menyn.⁴¹ I Edith Oliviers berättelse om verket är detta den drivande faktorn till att expeditionen sändes iväg.⁴²

Det är lika bra att redan här konstatera bristen på föda i muralmålningen. Redan i den preikonografiska beskrivningen har jag nämnt, att det finns tre tecken på föda i obearbetat skick. Där finns svampar, som mest liknar champinjoner, ananas och bananer samt mjölsäckarna framför kvarnen. Läger vi sedan till hjortdjuret, som översten jagar uppför kullen, så har vi uttömt både ätbart kött och ätbar föda. Betraktar vi tillgängligheten av dessa varor så får vi anta att vid denna tid var vare sig banan eller ananas okända för den brittiska allmänheten. Bananer hade skeppats med Fyffes fartyg sedan 1888 och ananasen hade odlats framgångsrikt i Europa i växthus sedan 1720.⁴³ Däremot upplevdes nog både banan och ananas som väldigt exotiska frukter eftersom de inte växer naturligt i England och kanske inte alla hade råd att köpa dem.

Färg

Till skillnad mot vad man kan se i målningen i Shadwell, där det är dova, mörka toner i brunt, är tonen ljus och den genomgående grundfärgen grön. Alltifrån skirt till dovt grönt. Ljuset i målningen är milt som om det är en ganska disig dag som tonar ner både skuggor, konturer och färgernas mättnad. Vi kan inte heller med hjälp av ljuset eller färgtonen avgöra när under dygnet handlingen utspelar sig. Inte heller får vi en uppfattning om hur länge handlingen pågår.

³⁹ Panofsky 1939, s. 222.

⁴⁰ Utdrag ur privat brev till mig från Peter Warren den 22 november 2013.

⁴¹ Utdrag ur privat brev till mig från Peter Warren den 22 november 2013.

⁴² Se vidare fotnot 32.

⁴³ Bananer, brittisk sida [www] http://www.fyffes.com/Libraries/Documents/Fyffes_-_The_Worlds_Oldest_Fruit_Brand_3.sflb.ashx, Ananas, Marklund, Kari (chefredaktör), Nationalencyklopedin, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1990, band 1, s. 322.

Människonärvaro

Huruvida Rex Whistler var förtjust i film har inte framkommit i biografierna men onekligen har han arrangerat den inledande scenen, avsnitt 1, som en översiktsscen med ett folkmyller. Under berättelsens gång växlar han mellan närbilder på expeditionens medlemmar och landskapsscenerier för att i sista avsnittet åter fylla på med en masscen. Men ingenstans är människorna målade i extrema närbilder som i ett porträtt.

Vi har åskådarna och vi har huvudaktörerna. Bland åskådarna finner vi de som har hög social status, låg social status och sådana som befinner sig någonstans mitt emellan. Vi kan se den formella vardagsstassen för män med långbyxor, långrock och hatt och lång klänning och hatt för kvinnorna. Bland pelarna ser vi personer som är likadant klädda men ser också att det finns yngre kvinnor där som är klädda i kortare, luftigare klänningar. Nedanför trappan står en yngling bredvid en ung kvinna. Hans kläder skiljer sig tillräckligt mycket i utseende för att man kan ana, att detta är en modeintresserad yngling eller åtminstone en som gillar att klä ut sig. Framför honom har vi huvudaktörerna, ryttaren på hästen, sällskapet i vagnen och cyklisten. Av dessa är det egentligen bara cyklisten som vi kan få en uppfattning hur han är klädd vid avfarten, i långbyxor och jacka.

Framför den avresande gruppen finner vi två personer som står nere vid floden klädda i enklare kläder. Personen i brunt tycks vara äldre av de två men inte av samma status som de på trappan. Den i blått tycks tillhöra samma sociala skikt som den i brunt.

I avsnitt 2, herde och herdinna, ser vi två ensamma personer omgivna av får. En man och en kvinna på picknick. Framför sig är det dukat med någonting att äta och dricka. Bägge tycks vara unga men medan han tycks vara iklädd den högre statusens manliga traditionella klädesdräkt så tycks inte hon vara lika konservativ utan valt en modern, luftig klänning.

I avsnitt 4, djungeln, återfinner vi expeditionens medlemmar. I det avsnittet ser vi också den unga, svarta pojken som stretar efter kammarjungfrun och högt upp i ett träd ser vi en svart människoliknande figur. Här har vi möjlighet att se expeditionens medlemmar lite tydligare. Kvinnorna är klädda i långa klänningar och männen i sina traditionella vardagskläder. Däremot tycks den svarta ynglingen vara helt naken.

Kvar har vi avsnitt 5, kvarnen, där expeditionens medlemmar möter mjölnaren. Vit, både till hudfärg och klädedräkt.

Men Rex Whistler målade inte bara anonyma figurer i det här verket. Han hade genom sin bekantskap med Stephen Tennant, som han träffade på Slade, blivit introducerad till överklassens miljö, deras vanor och preferenser.⁴⁴ Stephen Tennant var liksom Rex Whistler romantiker och älskade fester och att klä ut sig. De som Rex lärde känna på fester och veckoslutstillställningar blev senare hans kunder och de i sin tur rekommenderade honom för andra i sina respektive bekantskapskretsar.⁴⁵

Stephen Tennant har blivit omnämnd i Edith Oliviers berättelse om expeditionen och helt säkert finns han också med som den sköna ynglingen framför trappan som tar ömt farväl av den unga kvinnan och vid mötet med kattedjuret i djungeln. Det är också möjligt att Rex Whistler målade dit honom som Shelley i den kostym som han senare skissade 1928 åt honom.⁴⁶ Och inte helt

⁴⁴ Cecil 2012, s. 22. Stephen Tennant, son till Lord Glenconner Edward Tennant och hans fru Pamela (född Wyndham).

⁴⁵ Cecil 2012, s. 51.

⁴⁶ Cecil 2012, s. 53. Se bild 22 i bilaga A.

osannolikt har också Stephen Tennant inspirerat till den svärmande ynglingen framför Venusstatyn i avsnitt 12.

Rex Whistlers studiekamrat och assistent Nan West vet vi finns med. Hon fick agera de kvinnliga figurerna i olika poser men sen lär ansiktena ha ersatts av dåtidens societetsdamer. Lady Diana Cooper nämns vid namn i Nan Wests anteckningar men det är möjligt att det finns fler som går att identifiera.⁴⁷

Professor Henry Tonks finns också med bland de avbildade men i form av en byst på vattenhusets högra sida som vi kan se i avsnitt 13. Hugh och Mirabel Cecil nämner i sin bok att det var meningen att även Charles Aitken skulle finnas med som byst, men att den förändringen aldrig blev gjord.

Däremot har journalistens på The Times förslag i artikeln från 21 november 1927, att det är familjen Sitwell som avbildats, aldrig blivit bekräftat i några av mina källor eller nämnts som en möjlighet.⁴⁸

Natur

Vi kan konstatera omgående, att naturen spelar en större roll än människorna i den här berättelsen. Inte ens i början eller i slutet av berättelsen kan människorna trycka undan naturen. Den kan vara illusoriskt tämjad som i en park eller utbredd som ängar och berg, vattendrag och hav. Edith Oliviers berättelse ger fler ledtrådar till var berättelsen utspelar sig men Rex Whistler har varit vag, kanske till och med undvikande. På samma sätt som amerikanska filmer från 40- och 50-talen kunde förlägga handlingen till ett icke namngivet land i Centraleuropa har Rex Whistler valt att förlägga handlingen till ett icke bestämt land. Om man vill finner man här schweiziska bergstrakter, walesiska kuster med vidhängande ängar, franska och italienska jordbruksområden och Genuas kust. Riktigt var man skall placera djungeln har jag inte heller kommit underfund med. Vegetationen ger ingen klar ledtråd.

Men i naturen finns också byggnader, statyer och detaljer. Och vissa av dem kan man placera direkt. Kyrktornet i avsnitt 1 finner vi också på St Martin-in-the-Fields i London, den höga pelaren med statyn överst i avsnitt 14 finner vi som Nelson statyn på Trafalgar Square.⁴⁹ Trädgårdsanläggningen i avsnitt 12 med den korintiska triumfbågen och poppelallén finner vi på internatskolan Stowe, där Rex Whistlers bror Laurence gick i skola och några detaljer är hämtade från Wilton House i Wiltshire i England, där greven och grevinnan av Pembroke levde.⁵⁰ På deras marker fanns den överbyggda bron i palladiansk stil som förekommer så flitigt i Rex Whistlers verk. Herrgården Wilton House var ritad och uppförd av den engelska arkitekten Inigo Jones 1649. Liksom i muralmålningen rinner floden Nadder i verkligheten under bron.

Sammantaget får man en känsla av att vad vi betraktar är en teaterdekor, tillräckligt naturtroget för att inte störa synintrycket eller få oss att släppa koncentrationen men inte riktigt definierat var vi befinner oss.

Imperialistiska tecken

England hade under senare delen av 1800-talet upplevt ett ökat ekonomiskt välstånd och en utökning av imperiet, framförallt i Afrika och Asien.⁵¹ Men i och med första världskriget fick

⁴⁷ Ziegler, Philip, *Diana Cooper, The Biography of Lady Diana Cooper*, Hamish Hamilton, London 1981.

⁴⁸ The Times 21 november 1927 s. 19. Möjligen menar han barnen Dame Edith, Sir Osbert och Sir Sacheverell Sitwell och föräldrarna Sir George och Lady Ida. Engström, Christer (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlag Bra Böcker, Höganäs 1995, band 16, s. 471.

⁴⁹ Se bild 23 Nelson's Column på Trafalgar Square och bild 24 St Martin-in-the-Field i bilaga A.

⁵⁰ Se bild 25 Stowe och bild 26 på bron från Wilton House i bilaga A.

⁵¹ Marklund, Kari (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1990, band 3, s. 318-319. Brittiska imperiet.

landet uppleva en försämrad ekonomi och från att ha varit långgivare blev man efter krigsslutet en stor låntagare, framförallt i USA. Tre miljoner briter hade också omkommit vid fronten i Frankrike och i ubåtskriget. England skulle också uppleva politiska förändringar när det gällde domänerna inom imperiet vilket skulle leda fram till Balfourdeklarationen i november 1926 och deras lika ställning inom imperiet.⁵² Funderar vi på första delen av titeln *In Pursuit – På jakt* finns det flera anknytningar till det i verket. Dels har vi jaktsällskap men också skattjakt, dels på jakt efter nya erövringar.

Ingenting i avsnitt 1, *Avskedet*, tyder på att det är ett jaktsällskap som samlats utanför palatset. Men inget motsäger det heller eftersom vi ser översten vid ett senare tillfälle bedriva hjortjakt med två jakthundar. Det stora drevet kan just ha lämnat området och de vi ser bli avvinkade kan vara eftersläntrarna. Att det skulle vara ett enkelt socialt evenemang med en skattjakt i eller i närheten av palatset skulle kunna vara möjligt om hertigen hade för vana att samla hela hushållet och se till att de vinkade av sällskapet. Mest troligt är att det vi bevittnar är en ovanlig och viktig händelse. Några skall bege sig ut i världen för att leta efter dyrbarheter, vare sig det gäller oupptäckt land eller oupptäckt föda. I Versaillesfreden 1919 efter första världskriget fick England Sydvästafrika (nuvarande Namibia) och Tanganyika (del av nuvarande Tanzania) av Tyskland och utökade sitt imperium.⁵³ Avfärden kan vara en symbolik för övertagandet. Avsnitt 9 *Cathay* skulle på samma sätt kunna indikera engelska imperiets närvaro i Kinas närhet. Avsnittet har egentligen bara en geografisk indikation och det är längs den kinesiska muren. I övrigt har Rex Whistler placerat ut kända element som leder oss till att acceptera att detta måste vara Kina – den välvda träbron och pagoden. Däremot saknas andra element som risfält, en bambulund, en fiskdamm eller kinesiska hus.

Det kinesiska i väggmålningen

”Det hela kommer att likna en ’kinesisk [vägg]målning. Han är verkligen utomordentligt talangfull.”⁵⁴

Just detta uttalande har förföljt mig i uppsatsskrivandet eftersom jag inte har kunnat etablera vilka kriterier en kinesisk väggmålning kräver i något referensverk. Visserligen har Craig Clunas i sin bok om konst i Kina noterar, att den mest framträdande formen av traditionell kinesiskt måleri är väggmålningar och de huvudsakliga material där de förekommer är putsade väggar, silke, papper och duk.⁵⁵ Men om man skall använda ”kinesisk väggmålning” som en definition vad är det då som krävs? Bara att en rad händelser som inte är inramade utan ”flyter” över till nästa bild? En sammanhållande berättelse? Måste motivet vara kinesiskt och utspela sig i Kina? Eller kan vilken avbildning som helst passera som kinesisk väggmålning? Referensmaterialet ger mig inget svar på frågorna. Däremot kan ett sidospår ge en ledtråd. Under uppslagsordet ’kinesiskt landskapsmåleri’ i Nationalencyklopedin skriver artikelförfattaren att det är en ”bildframställning baserad på filosofiska idéer om naturens uppbyggnad i komplementära motsatser. Berget är det hårda som stiger uppåt och vattnet det mjuka som rinner neråt. Människan återges ofta som en liten detalj i ett hörn för att ange skala och avstånd.”⁵⁶

Ikonologisk tolkning ur ett kulturhistoriskt och imperialistiskt perspektiv

I likhet med renässansens måleri finner vi här en social relation mellan den som skapade verket, Rex Whistler med assistans av Nan West, och den som beställt det, Tate Gallery. Den totala

⁵² 15 november 1926 godtogs Balfourdeklarationen. Brittisk sida [www] hämtad 2014-05-23 på http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth11_doc_1926.pdf.

⁵³ Brittiska kolonier i Afrika Marklund, Kari (chefredaktör), Nationalencyklopedin, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1993, band 13, s. 318-319.

⁵⁴ Cecil 2012, s. 40. Citerat från brev som Henry Tonks skrev till Charles Aitken 19 mars 1926.

⁵⁵ Clunas, Craig, *Art in China*, Oxford University Press, Oxford 1997, s. 50 och 71.

⁵⁶ Marklund, Kari (chefredaktör), Nationalencyklopedin, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1993, band 11, s. 41.

längden är 52 meter utspritt över fyra väggar och över dessa fyra väggar utvecklas en berättelse om en resa. Dess placering, i ett serveringsutrymme i ett museum, tyder på att människor som kommer hit för att betrakta den skall kunna göra det i en avkopplande miljö och för nöjes skull.

Jag kan också konstatera, att trots titeln på verket är inte mat huvudingrediensen i berättelsen. Det förekommer men bara antydningvis. I Tate Britains arkiv har jag inte funnit någon hänvisning till att vare sig Charles Aitken, styrelsen eller restaurangansvariga haft specifika eller generella önskemål om vad som skulle presenteras på väggarna. Jag får därför utgå från, att motivvalet var helt Rex Whistlers eget.

1926 hade det gått åtta år efter första världskrigets slut, Englands regent var George V med rötter i den viktorianska eran och ännu var inte Balfourdeklarationen antagen, där man accepterade det växande politiska och diplomatiska oberoende som medlemmarna i det tidigare brittiska imperiet hade utvecklat under åren efter första världskriget.⁵⁷ Både konstnärligt och politiskt befann man sig i en brytningstid.

Rex Whistler hade året innan avslutat sitt första uppdrag som muralmålare tillsammans med studiekamraten Mary Adshead.⁵⁸ Muralmålningen finns inte längre kvar som helhet men i detta avsnitt ser man exempel på vad jag vill kalla inflytandet från Slade. Scenen utspelar sig utanför en krog i en liten by där man dansar, spelar och har allmänt roligt. Medan tanken med uppdraget var att presentera något brittiskt blev resultatet mer influerat av sydliga trakter både vad gäller människor och landskap. Färgerna är få och dämpade med två accenter i rött och blått, som tävlar i uppmärksamhet. Man känner igen den här återhållna färgskalan i Stanley Spencers *The Nativity* från 1912.⁵⁹ Efter kriget händer något med färgskalan. Den blir dystrare med mörkrött, grått, brunt och aubergin som i Winifred Knights *The Deluge* eller kraftigt blått, grönt och brunt med högdagrar i gult, rött, rosa och purpur som i Colin Gills *Allegro*.⁶⁰ Vad som också är gemensamt för alla dessa konstnärer är den mänskliga närvaron och dessa personers hållning, ansiktsuttryck och förmedlade känslor.

Färg

De tre första årtionden under 1900-talet överglänste *The Slade School of Art* i London sina rivaler och fostrade en anmärkningsvärd grupp unga konstnärer som jobbade i en utsmyckande stil. Den mest kända är Stanley Spencer men verk av hans samtida är inte så mycket influerade av honom som det gemensamma ursprunget.⁶¹ Ursprunget var hur man lärde ut ämnet på Slade. Henry Tonks la stor vikt vid färgharmonin och han präntade in i eleverna de skulle göra många studier ur livet och göra färgstudier i olja eller akvarell för att bestämma förhållandet mellan ton, färg och form.⁶²

Jämför man färgharmonin före och efter första världskriget hittar man en mer återhållen färgskala före 1910-talet som i Stanley Spencers *The Nativity* och en dystrare färgpalett med mörkrött, grått, brunt och aubergin som i Winifred Knights *The Deluge* eller kraftigt blått, grönt

⁵⁷ 15 november 1926 godtogs Balfourdeklarationen. Hämtad 2013-05-23 på http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth11_doc_1926.pdf.

⁵⁸ Bild 13 i bilaga A. *Rustic Scene*, Villagers dancing från muralmålningen i Highways Boys' Club Hall i Shadwell 1925.

⁵⁹ Bild 12 i bilaga A. Stanley Spencers *The Nativity*, 1912.

⁶⁰ Bild 11 i bilaga A. Winifred Knights *The Deluge* 1920. Bild 9 i bilaga A. Colin Gills *Allegro* 1921.

⁶¹ Powers, Alan, "The Mural Problem", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013, s. 30.

⁶² Llewellyn, Sacha, "Winifred Knights, *The Deluge*, 1920", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013, s. 124.

och brunt med högdagrar i gult, rött, rosa och purpur som i Colin Gills Allegro efter krigets slut.⁶³

En konstnär och studiekamrat som Rex Whistler arbetade med under en lång tid i samband med muralmålningen i The Highways Boys Club i Shadwell var Mary Adshead. 1928 hade hennes muralmålning An English Holiday refuserats, vilket var en stark kontrast till hur man mottog Rex Whistlers The Expedition in Pursuit of Rare Meats i slutet av 1927. Man har därför felaktigt dragit slutsatsen, att hon skulle ha varit underordnad och influerats av Rex Whistler skickliga sätt att uppdatera lantfesten. Men för honom var landskapet och skapandet av ett Arkadien det centrala medan Mary Adshead fokuserade på mänsklig närvaro i form av kroppar, känslor och handlingar.⁶⁴

Hos Slades elever inpräntades färgharmonins betydelse som vi kan se hos Spencer, Knights, Gill och Adshead. Men även Rex Whistler skiljer sig harmonimässigt mot sina samtida målarkollegor och även i jämförelse med muralmålningen från Shadwell. Där lutade färgharmonin mer åt Spencers The Nativity än Knights The Druge men här har Rex Whistler valt att hålla sig i huvudsak till en grön färgskala med få komplementfärger för att ge ett luftigt intryck.

Människonärvaro

Baxandall nämner i sin bok att för den italienska renässansmålaren var människonärvaron nödvändig eftersom människorna förmedlade berättelsen.⁶⁵ Däremot var det inte viktigt att avbilda en person porträttligt. Beträktaren skulle få hjälp av målaren att stimuleras till meditation men betraktaren måste själv för sitt inre visualisera Jesus, Jungfru Maria och helgonen med utgångspunkt från välbekanta personer i betraktarens omgivning.⁶⁶ Rex Whistler tycks åtminstone delvis ha anammat detta synsätt genom att inte göra figurerna lätt igenkänningsbara. Inte ens samtidens publik var helt säker på vilka som agerade i verket som vi kan se i artikeln från The Times den 21 november 1927.

Muralmålningen kan sägas vara uppdelad i två halvor – ena halvan som består av västra och norra väggarna där människor är i centrum och den andra som består av östra och södra väggarna där naturen är det centrala. Det som inleder berättelsen är första avsnittet på norra väggen. Ett stort sällskap står på en trappa framför en byggnad. De betraktar en annan grupp som finns på gårdsplanen. Det vi bevittnar kan vara ett välkomnande eller ett avsked. Det är två personer i bilden som ger oss besked. Dels har vi damen till vänster i bild med sin höjda näsduk. Följer vi den osynliga linjen som förlängningen av hennes hand utgör kommer vi fram till mannen på den vita springaren. Bägge signalerar avsked. De på trappan och hängandes i fönstren på byggnaden beskådar hur gruppen på gårdsplanen beger sig av.

Nästa avsnitt på den norra sidan är egentligen det enda avsnitt där Rex Whistler har ansträngt sig att göra människorna till huvudpersoner. Det är möjligt att han tänkt sig på sant renässansmanér, att betraktaren skall visualisera personer ur bekantskapskretsen för skalden och hans musa eller herden och herdinnan men han var inte främmande att sätta in vare sig själv eller andra identifierbara personer i sina verk. På målningarna över podiet från Shadwell finns han med som representant för tragedin medan Mary Adshead fick agera komedin och i målningen för Plas Newydd är det han som är trädgårdsmästaren.⁶⁷ Min uppfattning är, att här har han lagt till bilden

⁶³ Llewellyn, Sacha, "Colin Gill, Allegro, 1921", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013, s. 151.

⁶⁴ Compton, Ann, "Mary Adshead, An English Holiday, 1928", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013, s. 182.

⁶⁵ Baxandall, Michael, *Painting & Experience in Fifteenth Century Italy*, Oxford University Press, Oxford 1972, 1988, s. 56.

⁶⁶ Baxandall 1972, 1988, s. 46. Här hänvisar Baxandall till Zardino de Oration, Böneträdgården, från 1454.

⁶⁷ Bild 14, 15 och 16 i bilaga A.

av konstnären och hans musa som ett slags signum, på samma sätt som Alfred Hitchcock alltid var med i sina egna filmer. Rex Whistler var romantiker och här har han enligt min uppfattning passat på att demonstrera sitt intresse i form av en romantisk herde och herdinnebild med sig själv som konstnären och Nan West som musan. Nan ger en allmän välkomnande gest på samma sätt som vi ser i Bottecellis *Primavera* eller *Giovane Introdotto tra le Arti Liberali*, som om vi är inbjudna att följa med på resan.⁶⁸ Till skillnad från andra herdemotiv från 1600-, 1700- eller 1800-talen är paret vare sig i nära kontakt med varandra eller utstrålar förälskelse eller lusta.

Natur

Huruvida naturen var ett viktigt element för renässansens konstnärer eller något som lades till för att placera handlingen någonstans diskuteras inte av Baxandall. Däremot nämner han att om en konstnär konkurrerade eller överglänste naturen så var det ofördelaktigt för omdömet.⁶⁹ Det enklaste var att följa en given mall. Men den verkliga imitatore della natura eller naturhärman var den som övergav dessa mallar och tecknade hur objekten faktiskt såg ut.⁷⁰ För Rex Whistler tycks det däremot vara av största vikt. Han har valt att inte avporträttera ett faktiskt landskap utan ett fantasilandskap som vi kan känna igen från vår barndoms sagor och berättelser, ett Utopia eller ett Arkadien.

Redan utanför Epikuriens dörrar tränger sig naturen på i form av resterna av vallgraven som förenar sig med den stilla flytande floden.⁷¹ Ängarna som sträcker sig mot de avlägsna bergen är gröna och mjukt böljande. Bergen är höga men inte dramatiska. Bukten med fyren och vraket uppvisar inga rasande vågor och vare sig djungeln eller mötet med kinesen signalerar någon verklig fara. Det hela känns som en lång, skön promenad i en engelsk trädgård med perfekt väder. Och som en bekräftelse på känslan har vi återkomsten från utflykten förbi den korintiska triumfbågen och poppelallén och fram till Epikuriens stadspport.

Imperialistiska tecken

”Members of the dominant group invariably use art as a device to explain and justify their power, to express the mystique of the rulers, and to illustrate their knowledge and command of the natural world.”⁷² Det är oklart om Rex Whistler medvetet införde detta element i sin muralmålning men har man väl läst Edith Oliviers berättelse om expeditionen så kan man definitivt inte undvika att se tecknen.

Crowley nämner i sin bok, att det arketypiska för det tidiga moderna europeiska topografilandskapet var stadsbilden, med de viktigaste byggnaderna som identifierbara landmärken.⁷³ I Rex Whistlers muralmålning har vi Epikurien med hertigens palats, kyrkan, stadsporten och statyn på kolonnen. Det är historiens början. Men där finns också resterna av den befästa staden med vaktornet, muren, triumfbågen som stadens entré och resterna av vallgraven. I det tidiga landskapsmåleriet från främmande land var det just dessa detaljer som avtecknades.

⁶⁸ Baxandall 1972, 1988, s. 68, bild 34 på s. 69 och bild 36 på s. 70. I medeltidens [skolor](#) förstod man med fria konster de grundläggande [grammatik](#), [dialektik](#) och [retorik](#) (*trivium*, varav 'trivial'), samt de mer avancerade [aritmetik](#), [geometri](#), [musik](#) och [astronomi](#) (*quadrivium*). Fria konster fick under senare tid samma betydelse som [sköna konster](#), särskilt [byggnads-](#), [bildhuggar-](#) och [målarkonst](#). Ibland omnämns [poesin](#) som den friaste av alla konsterna och [musiken](#) som dess renaste uppenbarelseform. *Fria konster*, Nordisk Familjebok, andra upplagan 1908, <http://runeberg.org/nfbh/0743.html>.

⁶⁹ Baxandall 1972, 1988, s. 119.

⁷⁰ Baxandall 1972, 1988, s. 121.

⁷¹ Epikurien är min översättning av Edith Oliviers Epicurnia. Se vidare fotnot 32.

⁷² Crowley, John E, *Imperial Landscapes, Britain's Global Visual Culture 1745-1820*, Yale University Press, New Haven and London 2011, s. 1. Hänvisar till ursprungliga citatet från John M. MacKenzie, "Art and the Empire," i *The Cambridge Illustrated History of the British Empire*, red. P.J. Marshall, Cambridge University Press, Cambridge 1996, s. 296.

⁷³ Crowley 2011, s. 16.

I Avskedet är expeditionen beredd att bege sig ut för att upptäcka och erövra. Det ligger glädje, förväntan och otålighet i luften. Ledaren för expeditionen och hans andreman är militärer, som rider på hästar. I övrigt har vi två kungligheter och två tjänare, som färdas i en röd vagn samt en fattig adelsman, som tar sig fram på en cykel. Hade det inte varit för cykeln så kunde den här bilden vara från när som helst från 1600-talet fram till mitten av 1900-talet och avbilda vilken utfärd med eskort som helst.

I djungelavsnittet har expeditionen redan kommit i kontakt med lokalbefolkningen. Om det är kammarjungfrun Gilabia som har stött på den svarta ynglingen eller översten och kaptenen vet vi inte från målningen, men nu är det hennes uppgift att ta med sig honom. Att han är motvillig ser man i hans hållning, han stretar emot och hon drar honom med sig i ett rep, som är fäst runt hans händer. Figuren i ett av träden i närheten av gruppen kan tolkas både som en människoapa eller en vuxen mörkhyad person, som flytt upp i trädet och stirrar ner på gruppen i fasa. Placeringen av kammarjungfrun, ynglingen och hunden tycks också indikera ett rangförhållande där ynglingen har den lägsta statusen.

Scenen innehåller också två jaktmotiv, dels översten på häst som med hundars hjälp driver och försöker skjuta ett hjortdjur samt en variant på tigerjakten där kaptenen får agera både beskyddare och den som skall ge villebrådet nådastöten medan prinsen förbereder sig för att skjuta kattjuret framför sig med en revolver.⁷⁴ Att man lyckas framställs i nästa sekvens när expeditionen behöver rekvirera mat. Mötet med mjölnaren ger sken av ett fredligt och vänskapligt möte men det finns två oroande detaljer i bilden, dels den bruna hästen med ryttare som i sporrsträck rider mot staden vid havet, dels ryttaren på den vita hästen som skall ta sig över bron över floden som leder ner till kvarnen. Det är oklart om dessa är spanare som är på väg att meddela ansvariga, att en obekant, möjligen fientlig skara har kommit in i deras område.

Det tredje mötet med lokalbefolkning, som kan ses i avsnitt 9, sker i Cathay. Eftersom ingen i expeditionen är avbildad i detta parti vet vi inte om detta är ett fredligt eller hotfullt möte. Vi ser en figur i toppad hatt, blå skjorta och korta byxor tillsammans med en hund. Vill vi tolka detta vänskapligt har han en stav över vänstra axeln och i höger hand har han dagens byte, som kan vara fisk, fågel eller vilt. Tolkar vi personen som hotfull har han ett gevär över vänster axel och han står avslappnat men fullt beredd till handling. Hunden har sin uppmärksamhet på sin husse.

Återkomsten uppvisar expeditionen på samma sätt som avfärden – triumferande, ivriga och full av glädje. Människorna i staden möter upp med orkester, trängsel och blommor som överlämnas. Det är ju kungligheter som återvänder. Och som ett symboliskt bevis på erövringarna presenteras skinet efter kattjuret, som de mötte i jungeln.

En detalj från muralmålningens östra sida, från groteskernas grotta, avsnitt 6, var tänkt att bli en affisch som London Transport skulle sätta upp på sina anslagstavlor.⁷⁵ I det refuserade förslaget kan man få en uppfattning om hur Rex Whistler hade tänkt att kineseriet skulle fungera i restaurangen. Här ser vi infödingen som kommer i kontakt med två äldre brittiska damer som sitter vid ett bord med sitt eftermiddagste. Han lutar sig avslappnat väntande mot grottväggen och är beväpnad med en stor kniv medan de hugger in på sitt eftermiddagste. Vi kan anta att trots att detta ”orosmoment” var mer ett utslag av Rex Whistlers humor berörde han ett känsligt ämne om brittisk överhöghet.

⁷⁴ Kattjuret kan vara en **jaguar** *Panthera onca*, eller **leopard** *Panthera pardus*, eller **gepard** *Acinonyx jubatus*. Jag kan inte skilja mellan dessa tre kattdjur och frågan är om Rex Whistler kunde det heller eller ens funderade på saken. Jaguarens utbredningsområde i Syd- och Mellanamerika överensstämmer bättre än med de övriga två där leoparden finns i Afrika och stora delar av Asien och geparden finns i Afrika. Journalisten i The Times från 21 november 1927 vill ha det till en leopard.

⁷⁵ Jämför bilderna 5 och 6 i bilaga A.

Det kinesiska i väggmålningen

Om man definierar en kinesisk väggmålning som att den skall visa en kontinuerlig berättelse utan avbrott får man lägga till de filosofiska idéerna kring kinesiskt landskapsmåleri. Betraktar man hela verket som en enhet och inte i delar, som jag har gjort ovan, så märker man att det är uppdelat i två halvvar; västra och norra väggarna berättar historien om expeditionen och dess möten medan östra och södra väggarna avbildar landskapen som de upplevde under färdens gång. Vid invigningen hade Rex Whistler också förstärkt intrycket med kinainspirerade detaljer i inredningen, s.k. kineseri, men efter översvämningen i januari 1928 återkom aldrig dessa.

På samma sätt som man hittar tydliga anspelningar på herde- och herdinnemotiven i början av målningen finner man klara detaljer som kan associeras med den kinesiska konst som först återfanns i hoven och templen och efter tryckandets införande på 1200-talet kunde spridas både inom och utom riket.⁷⁶ Jämför man t.ex. Mi Yourens *Cloudy Mountains* från 1140-talet med hur Rex Whistler avtecknar sina berg finner man samma mjuka linjer i hur de avtecknar sig i fjärran.⁷⁷ Och betraktar man hans klippavsatser och vattenfallen, som t.ex. i djungelavsnittet eller tryffelbondgården, så känner man igen formationerna från Guo Xis *Early Spring* från 1072 och landskapsmålningen av den anonyma konstnären från senare delen av 900-talet.⁷⁸

Mannen i Cathay med sin hund och sin fångst får en dock att tänka på motiven som man återfinner på porslin av den typ som var riktade mot Väst från mitten av 1700-talet och framåt. I Kanton uppstod verkstäder som specialiserade sig på att tillgodose Väst med porslin med illustrationer, ofta på flora och fauna men också vyer från och omkring Kanton.⁷⁹

⁷⁶ Tekniska framsteg under Songdynastin <http://afe.easia.columbia.edu/song/tech/printing.htm>.

⁷⁷ Clunas 1997, *Cloudy Mountains*, Mi Youren, plansch 25 s. 60.

⁷⁸ Clunas 1997, *Early Spring*, Guo Xi, plansch 20, s. 52 och plansch 21, s. 53.

⁷⁹ Kantonporcelain 1820-1880 bild 18 i bilaga A och länk <http://gotheborg.com/qa/exportforthewest.shtml>

Avslutande och sammanfattande diskussion

Med hjälp av Panofskys trestegsmetod har jag gjort en preikonografisk beskrivning, en ikonografisk analys och en ikonologisk tolkning i ett kulturhistoriskt och imperialistiskt perspektiv.

Från den ikonografiska analysen och den ikonologiska tolkningen kan man summera att Rex Whistler skiljer sig från sina samtida konstnärskollegor från Slade vad gäller färg, natur, människonärvaro och motiv. Där de väljer dova, mörka toner eller starkt och klart lysande har han satt samman en skir grön färgskala som sitt grundtema. Där de väljer att berätta med hjälp av människonärvaro och låta människorna uttrycka sina känslor väljer han att koncentrera sig på att skildra ett harmoniskt landskap. Där de väljer att skildra samtiden väljer han att stanna kvar i romantiken.

Rex Whistler har valt att framställa expeditionens resa som en kontinuerlig berättelse utan tydliga gränser mellan de olika avsnitten. Henry Tonks kallade detta i ett brev till Charles Aitken en kinesisk väggmålning. Det saknas kriterier för hur man skall definiera en kinesisk väggmålning men lite hjälp får man av de filosofiska idéer om naturens uppbyggnad i komplementära motsatser som kinesiskt landskapsmåleri genomsyras av.

Jag har också fastställt, att Rex Whistlers lärare på Slade Henry Tonks var den som utsåg honom till att utföra uppdraget med studiekamraten Nan West som assistent och att uppdraget kom från Tate Gallery.

Slutligen har jag också noterat vad muralmålningen inte handlar om. Ett svar blev– att samla sällsynta eller exotiska rätter eller ovanliga ingredienser. Det förekom tecken på att man samlat in eller skall just få uppleva frukter, svamp eller mjöl eller till och med vilt kött men det visas aldrig specifikt.

Ur ett kulturhistoriskt perspektiv har jag fastslagit, att verket är av världslig art, dess längd är 52 meter och dess höjd 2,5 meter och att det är placerat i restaurangen på ett museum med väldigt lite naturligt ljus. Uppdelat på fyra väggar får man vara med om en historisk expeditions avfärd från en urban romantisk miljö utan klar geografisk förankring och expeditionens möte med främmande djur, människor och natur. Först vid dess återkomst återfinns medlemmarna i bekant och, kan man anta, trygg miljö.

Vidare har jag visat på, att det finns detaljer i verket som kan jämföras med renässansverk i form av berättande genom människonärvaro och gester. Likadant finns det kopplingar till det romantiska herde- och herdinnemotivet och lantliga fester men Rex Whistler presenterar det på sitt eget sätt.

Ur ett imperialistiskt perspektiv har jag pekat på, att i tidig imperialistisk landskapsmålning inriktade man sig på att få med igenkänningsbara markörer, som militäranläggningar, kyrkor, och palats, vilka alla återfinns i Rex Whistlers verk. Vidare har jag påpekat att expeditionens syfte kan ha varit att erövra och att mötet med ”infödingar” har rasistiska detaljer i presentationen.

Denna uppsats har varit ett försök att ge en introduktion till muralmålningen som skapade rubriker vid invigningen 30 november 1927 och vid översvämningen den 7 januari 1928. Under arbetets gång har många sidospår dykt upp som ter sig lika lockande som själva muralmålningen och som skulle kunna vara utgångspunkt för vidare forskning. Hugh och Mirabel Cecil hävdar

till exempel i bildtexten att verket inte var helt färdigt.⁸⁰ En fördjupning skulle då kunna bidra att upptäcka vilka dessa figurer är. En annan fördjupning kunde vara att jämföra den officiella affisch London Transport använde 1928 och det första förslaget som refuserades och undersöka varför det ansågs olämplig.

⁸⁰ Cecil 2012, s. 44 ”The murals were not entirely finished by the time of the November 1927 opening, and some the figures remain only sketched in.”

Käll- och litteraturförteckning

Opublicerat material

England: privat brev från Peter Warren den 22 november 2013.

Tryckta källor

Ahlberg, Axel W, et al, *Norstedts Latinsk-svenska ordbok*, andra upplagan, Nordstedts Ordbok AB, Stockholm, 1998.

Baxandall, Michael, *Painting & Experience in Fifteenth Century Italy*, Oxford University Press, Oxford 1972, 1988.

Carlquist, Gunnar & Carlsson, Josef (redaktörer), *Svensk uppslagsbok*, band 20, Förlagshuset Norden AB, Malmö 1951, band 20.

Clunas, Craig, *Art in China*, Oxford University Press, Oxford 1997.

Cecil, Hugh, Cecil, Mirabel, *In Search of Rex Whistler, His Life & His Work*, Frances Lincoln Ltd, London 2012.

Codell, Julie F., red. *Imperial Co-Histories, National Identities and the British and Colonial Press*, Fairleigh Dickinson University Press, Cranbury, NJ, 2003.

Compton, Ann, ”Mary Adshead, An English Holiday, 1928”, *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013.

Crowley, John E, *Imperial Landscapes. Britain's Global Visual Culture*, Yale University Press, New Haven och London 2011.

Engström, Christer (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1994, band 13, 16, 18.

Hoare, Philip, *Serious Pleasure, The Life of Stephen Tennant*, Hamish Hamilton, London 1990.

King, Paul, Driver, Michael, Linford, Jenny, *The Tate Cookbook*, Tate Gallery Publishing Ltd, London 1996.

Kubitsky, Jacek, *Natur och Kulturs ordböcker, Polsk-svensk*, Natur och Kultur, Stockholm 1995.

Linde Usicknicwicz, Jadwiga, et al, *Oxford PWN Polish English Dictionary*, Oxford University Press, Oxford 2002.

Liss Paul et al, *British Murals & Decorative Painting 1920-1960, Rediscoveries and New Interpretations*, Samson & Co., Bristol 2013.

Llewellyn, Sacha, ”Winifred Knights, The Deluge, 1920”, *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol, 2013.

Marklund, Kari (chefredaktör), *Nationalencyklopedin*, Bokförlaget Bra Böcker, Höganäs 1993, band 1, 3, 4, 11.

”Nan West’s murals in the Royal National Orthopaedic Hospital”, *BMJ*. Dec 19, 1998; 317(7174): 1736

Olivier, Edith, *A Guide to the Duchy of Epicurania with some Account of the Famous Expedition In Pursuit of Rare Meats, Being the Story of the Rex Whistler Murals in the Tate Gallery Restaurant*, (utan angivet förlag, förlagsort eller tryckår).

Panofsky, Erwin, "Iconography and Iconology: An Introduction to the Study of Renaissance Art", *The Art of Art History*, red Donald Preziosi, Oxford Press, Oxford 2009, s. 220-235.

Powers, Alan, "The Mural Problem", *British Murals & Decorative Painting 1920-1960*, red. Paul Liss, Sansom & Co, Bristol 2013.

Preziosi, Donald, red. *The Art of Art History*, Oxford Press, Oxford 2009.

"Recent Mural Paintings", *Country Life*, publicerad 1927-12-10.

Spalding, Frances, *The Tate: A History*, Tate Gallery Publishing, London 1998.

The Art Council, *A Memorial Exhibition, Rex Whistler 1905-1944*, The Shenvel Press 1960, Katalog för vandringsutställning mellan 12 oktober 1960 och 17 juni 1961.

The MASQVE, *Designs for the Theatre by Rex Whistler (Part I)*, The Curtain Press Ltd, London 1947.

Whistler, Laurence, *Rex Whistler, His Life and His Drawings*, Art and Technics, London 1948.

Willson, Clare A.P., *Mural Painting in Britain 1840-1940, Image and Meaning*, Oxford University Press, Oxford 2000.

Ziegler, Philip, *Diana Cooper, The Biography of Lady Diana Cooper*, Hamish Hamilton, London 1981.

Elektroniska källor

Tate Britain blog, engelsk sida [www] hämtad 2014-11-20 klockan 09:00 på

<http://www.tate.org.uk/context-comment/blogs/six-things-know-about-new-tate-britain>,

Rex Whistlers introduktionsbrev från Henry Tonks, engelsk sida [www] hämtad 2013-12-03 klockan 21:45 på

<http://www3.tate.org.uk/research/researchservices/archive/showcase/item.jsp?theme=1&subject=232&object=8&view=text&item=1207>.

Imperial War Museums, engelsk sida [www] hämtad 2014-01-19 klockan 12:24 på

<http://www.iwm.org.uk/history/the-war-artists-advisory-committee#>

Rex Whistler Restaurant, engelsk sida [www] hämtad 2014-01-31 klockan 11:25 på

<http://www.tate.org.uk/visit/tate-britain/eat-drink-and-shop/rex-whistler-restaurant>

Rubrik från The Guardians hemsida publicerad i The Observer 17 november 2013, engelsk sida [www] hämtad 2014-02-02 klockan 23:30 på

<http://www.theguardian.com/artanddesign/2013/nov/17/tate-britain-reworking-staircase-architecture>

Augustus Pugin hämtad från 2014-02-18 klockan 23:20 på
http://sp3.fotolog.com/photo/3/48/76/german42arg/1224337608422_f.jpg

James Wyatt hämtad 2014-02-18 klockan 23:24 på
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0c/James_Wyatt.JPG

Balfour Declaration of 1926 hämtad 2014-05-23 klockan 19:10 på
http://www.foundingdocs.gov.au/resources/transcripts/cth11_doc_1926.pdf

De fria konsterna, svensk sida [www] hämtad 2014-05-23 klockan 19:20 på
<http://runeberg.org/nfbh/0743.html>

Utdrag från styrelsemötesprotokoll som jpg 2014-04-30 klockan 11:50 på
<http://www3.tate.org.uk/research/researchservices/archive/showcase/item.jsp?subject=232&item=1398>

tekniska framsteg under Songdynastin, amerikansk sida [www] hämtad 2014-05-06 klockan 12:00 på
<http://afe.easia.columbia.edu/song/tech/printing.htm>

Kinesiskt porslin för export till Väst, svensk sida på engelska [www] hämtad 2014-05-06 klockan 15:25 på
<http://gotheborg.com/qa/exportforthewest.shtml>

Erwin Panofsky hämtad 2014-05-07 klockan 12:15 på
<http://www.ithaca.edu/faculty/wells/201/panofsky3a.pdf>

Nelson's Column hämtad 2014-05-22 klockan 19:55 på
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e6/Trafalgar_Square-2.jpg

St Martin-in-the-Fields hämtad 2014-05-22 klockan 20:00 på
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/70/St_martin_in_the_fields_exterior.jpg

Corinthian Arch, Stowe hämtad 2014-05-22 klockan 20:00 på
<http://faculty.bsc.edu/jtatter/stowe503.jpg>

Överbyggd stenbro på Wilton House hämtad 2014-05-22 klockan 20:10 på
<http://static.panoramio.com/photos/large/22346982.jpg>

Fyffes, brittisk sida [www] hämtad 2014-06-04 klockan 21:51 på
http://www.fyffes.com/Libraries/Documents/Fyffes_-_The_Worlds_Oldest_Fruit_Brand_3.sflb.ashx

Läsriktning i västvärlden, svensk sida [www], hämtad 2014-06-04 klockan 22:10 på
<http://www.twinengine.se/oversattning/vanliglayout/del05/lasriktningochdokumentlayout.html>

Ordbok för smartphone

Norstedts engelska ordbok Pro för Windows Phone version 1.1.0, Norstedts, Stockholm 2012,
utvecklad av Isolve, svensk startsida [www] www.isolve.se.

Bildförteckning

Bild 1: Henry Tate med modell, publicerad 21 juli 1897 i Pall Mall Gazette. Finns på Tates hemsida, engelsk sida [www] hämtad på <http://www.tate.org.uk/research/archive>

Bild 2: (bild 2) Nya spiraltrappan på Tate Britain från entréplanet till nedre. Foto av Per Lundberg, 26 november 2013.

Bild 3: Papperskopia från Tate Britains arkiv, skiss över restaurangen gjord av Rex Whistler

Bild 4: Utsikt över södra sidan av restaurangen från entrén. Foto av Per Lundberg, 27 november 2013.

Bild 5: Planerad affisch för Tates restaurang som skulle sättas upp på London Transports alla affischtavlor. Den ansågs för grym och ersattes med bild 6. Skannad bild från Cecil 2012, s. 50.

Bild 6: Den affisch som blev den officiella affischen för Tate Gallery 1928. © TfL from the London Transport Museum Collection. Används under licens och tillstånd från The London Transport Museum.

Bild 7: Augustus Pugin (1812 - 1852) [www] hämtad från 2014-02-18 klockan 23:20 på http://sp3.fotolog.com/photo/3/48/76/german42arg/1224337608422_f.jpg

Bild 8: James Wyatt [RA](#) (3 August 1746 – 4 September 1813) brittisk sida [www] hämtad 2014-02-18 klockan 23:24 på http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0c/James_Wyatt.JPG

Bild 9: Allegro, Colin Gill, 1921, olja på duk, 46 x 90 tum (117 x 228 cm). Skannad från Liss' bok. Finns också på <http://www.mutualart.com/Artist/Colin-Gill/E0EBD11708860656/Artworks>

Bild 10: A Tropical Fantasy, Mary Adshead, 1926, panel 3 av 6, olja på träskiva, 244 x 190 cm. Skannad från Liss' bok, brittisk sida [www] finns också på <http://www.bbc.co.uk/arts/yourpaintings/paintings/a-tropical-fantasy-charles-reillys-dining-room-mural-66733> Tillhör University of Liverpool Collection

Bild 11: The Deluge, Winifred Knights, 1920, olja på duk, 152,9 x 183,5 cm. Skannad från Liss' bok. Finns i Tate Britains samlingar, brittisk sida [www] på <http://www.tate.org.uk/art/artworks/knights-the-deluge-t05532>

Bild 12: The Nativity, Stanley Spencer, 1912, olja på duk uppspänd på plywoodskiva, 101,2 x 152,4 cm. Skannad från Liss' bok, brittisk sida [www] finns också på <http://www.bbc.co.uk/arts/yourpaintings/artists/stanley-spencer/paintings/slideshow#/81> finns på UCL Art Museum

Bild 13: Rustic Scene, detalj från muralmålningen i Shadwell, Rex Whistler. 1925, Skannad från Cecils bok.

Bild 14: Tragedi, detalj från muralmålningen i Shadwell, Rex Whistler. 1925, Skannad från Cecils bok.

Bild 15: Komedi, detalj från muralmålning i Shadwell, Rex Whistler. 1925, Skannad från Cecils bok.

Bild 16: Trädgårdsmästare, detalj från muralmålning i Plas Newydd. 1936-1937, olja på duk applicerad på puts, 365,8 x 1767,8 cm. Skannad från Cecils bok. Mer information på brittisk sida [www] <http://www.nationaltrustcollections.org.uk/object/1175991>

Bild 17: Utdrag ur styrelsemötesprotokoll Tate 1925-1926.

Bild 18: Porslin från Kanton 1820-1880. Kinesiskt porslin för export till Väst, svensk sida på engelska [www] hämtad 2014-05-06 klockan 15:25 på <http://gotheborg.com/qa/exportforthewest.shtml>

Bild 19: Cloudy Mountains, Mi Youren, 1140-talet. Handrulle bläck på papper, 27,6 x 57 cm. Skannad från Clunas bok. Finns också på amerikansk sida [www] <http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/1973.121.1> Tillhör The Metropolitan Museum of Arts samlingar

Bild 20: Early Spring, Guo Xi, 1072. Hängande rulle, bläck och ljus färger på silke, 158,3 x 108,1 cm Skannad från Clunas bok. Finns också på amerikansk sida [www] <http://depts.washington.edu/chinaciv/painting/4lndguox.htm> Tillhör National Palace Museums i Taiwan samlingar.

Bild 21: Landskap Kina, anonym konstnär, mitten av 900-talet. Hängande rulle på silke. 154,2 x 54,5 cm. Skannad från Clunas bok. Finns på Liaonings provinsmuseum, Shenyang.

Bild 22: Skiss till dräkt åt Stephen Tennant som poeten Shelley. Skannad från Cecils bok.

Bild 23: Lord Nelson, Nelson's Column, staty av E.H. Bailey på Trafalgar Square i London. Nelson's Column hämtad 2014-05-22 klockan 19:55 på http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e6/Trafalgar_Square-2.jpg

Bild 24: Kyrktornet av James Gibbs på St Martin-in-the-Fields i London. St Martin-in-the-Fields hämtad 2014-05-22 klockan 20:00 på http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/70/St_martin_in_the_fields_exterior.jpg

Bild 25: Korintiska triumfbågen på Stowe. Corinthian Arch, Stowe hämtad 2014-05-22 klockan 20:00 på <http://faculty.bsc.edu/jtatter/stowe503.jpg>

Bild 26: Den överbyggda stenbron på Wilton House. Hämtad 2014-05-22 klockan 20:10 på <http://static.panoramio.com/photos/large/22346982.jpg>

Muralmålningen:

Avsnitt 1 – 14 skannade från Cecils bok.

Bilaga A – Bilder

På grund av upphovsrättsliga skäl kan denna version ämnad för GUPEA inte laddas upp med avbildningar av konstverken. Använd bildförteckningen för att se de bilder som finns utlagda på nätet.

Due to copyright issues this version intended for GUPEA and internet reading does not contain the images. Use Bildförteckningen/Table of images to see where the images are available on the Internet.

Bilaga B - Lista över muralmålningar 1928 - 1939⁸¹

Dorneywoodpanelen åt filantropen och affärsmannen Sir Courtauld Thomson på Dorneywood i Buckinghamshire färdigställd 1929.

Muralmålning åt Kapten Euan Wallace och hans fru på 19 Hill Street färdigställd 1931.

Tent room åt Sir Philip Sassoon på Port Lympne, i Kent, färdigställt i oktober 1931.

Panel åt John Manners, 9:e hertig av Rutland, på Haddon Hall i Derbyshire färdigställd mars 1933.

8 paneler åt fru Porcelli på 36 Hill Street färdigställd våren 1937?

Vardagsrumsmålning åt lord och lady Louis Mountbatten i Brook House, på Park Lane färdigställd november 1937.

Matsalsmålningen åt Charles Paget, 6:e markisen av Anglesey, och hans fru Marjorie på Plas Newydd färdigställd september 1938.

Salongsmålning åt Gilbert Russell och hans fru Maud på Mottisfont Abbey i Hampshire färdigställd november 1939.

⁸¹ Cecil, 2012, Chronology s. 248-249.